2024

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა

საქართველოს დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმების პროექტები

მომზადებულია შპს „ჯეონეიჩარკორპორაცია“-ს მიერ
5/14/2024

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა

დამკვეთი: *დაცული ტერიტორიების სააგენტო*
ფინანსური მხარდაჭერა: *შვედეთის მთავრობა*
შემსრულებელი: *შპს „ჯეონეიჩარ კორპორაცია“*
პროექტი: *„გადავარჩინოთ ბუნება- საქართველო“*

თბილისი, 2024

ტერმინთა განმარტება

ადმინისტრაცია - კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიები

სააგენტო - სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“

სამინისტრო - გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

კოდექსი - ნარჩენების მართვის კოდექსი

ნარჩენების მართვა - ეროვნული პარკის ფარგლებში ნარჩენების შეგროვება, დროებითი შენახვა, წინასწარი დამუშავება, ტრანსპორტირება, აღდგენა და განთავსება

ნარჩენების გამოტანა - ნარჩენების გამოტანა დაცული ტერიტორიების საზღვრებიდან შეგროვების უბანზე, მუნიციპალურ კონტეინერებში ან საბოლოო დამშავების ადგილებზე

ნარჩენების დამუშავება - ნარჩენების აღდგენა ან განთავსება

ნარჩენების აღდგენა - კოდექსის I დანართით გათვალისწინებული ოპერაციები

ნარჩენების განთავსება - კოდექსის II დანართით გათვალისწინებული ოპერაციები

ნარჩენების ტრანსპორტირება - ნარჩენების გადატანა შეგროვების ადგილებიდან დამუშავების უბნებამდე

კონტრაქტორი - ტენდერის გზით გამოვლენილი კომპანია, რომელიც აწარმოებს რაიმე სახის განახლების ან სარეაბილიტაციო სამუშაოებს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში. ან კომპანია, რომელიც უზრუნველყოფს ნარჩენების ტრანსპორტირება-განთავსებას

ინვესტორი - კომპანია, რომელიც გეგმავს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ეკოტურისტული სერვისების განვითარებას

მოიჯარე - კომპანია, რომელიც უზრუნველყოფს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ეკოტურისტული სერვისების ოპერირებას

სარჩევი

1 შესავალი 4

2 კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიები 5

3 დაინტერესებული მხარეები და მათთან კომუნიკაცია 8

4 ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანი და ამოცანები 13

5 ინსტიტუციონალური და სამართლებრივი ბაზა 13

6 არსებული სიტუაციის ანალიზი 14

6.1 ნარჩენების წარმოქმნის წყაროები და შემადგენლობა 14

6.2 ნარჩენების წარმოქმნა სეზონურ ჭრილში 19

6.3 ნარჩენების მართვის მოქმედი პრაქტიკა 19

6.3.1 კომპეტენციები ნარჩენების მართვის პროცესში 19

6.3.2 დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა 20

6.3.3 ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირები 21

6.3.4 კონტრაქტორები ნარჩენების მართვის სფეროში 21

6.3.5 ნარჩენების შეგროვების და მართვის მოქმედი პრაქტიკა 22

6.4 არსებული პრობლემები და გამოწვევები 25

6.4.1 ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციები 25

7 საპროგნოზო მაჩვენებლები 28

7.1 მომსახურე პერსონალის ზრდის პროგნოზი 28

7.2 ტურისტული ნაკადების ზრდის პროგნოზი 28

7.3 ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის და ატრაქციების განვითარების პერსპექტივები 28

7.4 ნარჩენების საპროგნოზო მაჩვენებლები 29

8 ნარჩენების მართვის ალტერნატივების ანალიზი 31

8.1 ნარჩენების შემცირების ალტერნატივები 31

8.2 ნარჩენების შეგროვების და გამოტანის ალტერნატივები 32

8.3 ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ალტერნატივები 33

8.4 ნარჩენების აღდგენის ალტერნატივები 35

8.5 ნარჩენების დროებითი შენახვის ალტერნატივები 35

8.6 ნარჩენების ტრანსპორტირების ალტერნატივები 36

9 ნარჩენების მართვის დაგეგმვა 37

9.1 ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ღონისძიებები 37

9.2 ნარჩენების შეგროვება და სეპარირების მეთოდები 38

9.2.1 მოთხოვნები ნარჩენების შეგროვების და გამოტანის პროცესში 38

9.3 ნარჩენების ტრანსპორტირების პირობები 39

9.4 ნარჩენების საბოლოო განთავსება ან აღდგენა 40

9.5 მოთხოვნები კონტეინერების შერჩევასა და განთავსებასთან დაკავშირებით 44

9.6 საინფორმაციო ნიშნები 47

9.7 კომპოსტირება 48

9.8 ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლების პროგრამები 50

9.9 მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობა ნარჩენების მართვის პროცესში 51

9.10 ადამიანური და ტექნიკური რესურსი 53

10 ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა 54

11 ნარჩენების მართვის სისტემის მონიტორინგი და ანგარიშგება 63

12 ძირითადი რეკომენდაციები 64

13 დანართები 65

1 შესავალი

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების (კოლხეთის ეროვნული პარკი, კაცობურის აღკვეთილი და პონტოს მუხის აღკვეთილი) ნარჩენების მართვის გეგმას. დოკუმენტი შემუშავებულია საქართველოს დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმების პროექტის ფარგლებში. აღნიშნული პროექტის განმახორციელებელ ორგანოს წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და მისი მმართველობის სფეროში მოქმედი სხვადასხვა საჯარო სამართლის იურიდიული პირები, მათ შორის, სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“. პროექტი ხორციელდება შვედეთის მთავრობის დაფინანსებით.

პროექტის მიზანია დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმების, გენერალური გეგმების, წყლის რესურსების მართვის გეგმების და ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება, განახლება და დახვეწა, აღნიშნული დაცული ტერიტორიების მიმდებარე თემებში მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთვის“, როგორც ქვეყნის მასშტაბით არსებული დაცული ტერიტორიების მართვაზე პასუხისმგებელი უწყებისათვის, მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს დაცულ ტერიტორიებზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვა. დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ბიომრავალფეროვნების, ნიადაგისა და ბუნებრივი რესურსების დაცვისა და შენარჩუნებისთვის მნიშვნელოვანია ნარჩენების მდგრადი მართვის ინტეგრირებული და ეფექტიანი სისტემის დანერგვა.

წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულია საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 1 აპრილის N160 დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების მართვის 2022 – 2026 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული 2.1.2 აქტივობის შესრულების მიზნით, რაც გულისხმობს 2024 IV კვარტლამდე დონორთა დახმარებით საქართველოს დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავებას.

გეგმა შემუშავებულია საქართველოს კანონის - „ნარჩენების მართვის კოდექსით“ მოთხოვნილი ნარჩენების მართვის პრინციპების და ვალდებულებების გათვალისწინებით. კოდექსის მიხედვით ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის გარეშე, კერძოდ, ისე, რომ ნარჩენების მართვამ:

- საფრთხე არ შეუქმნას წყალს, ჰაერს, ნიადაგს, ფლორას და ფაუნას;
- არ გამოიწვიოს ზიანი ხმაურითა და სუნით;
- არ მოახდინოს უარყოფითი გავლენა ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, განსაკუთრებით – დაცულ ტერიტორიებზე და კულტურულ მემკვიდრეობაზე.

წინამდებარე დოკუმენტი ასევე ითვალისწინებს საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 1 აპრილის N160 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიით“ განსაზღვრულ მიმართულებებს სხვადასხვა ტიპის ნარჩენების მართვის შესაძლებლობებთან დაკავშირებით.

2 კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიები

კოლხეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, კოლხეთის დაბლობზე. განთავსებულია ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდისა და სენაკის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე და საქართველოს ორი ისტორიული მხარის, სამეგრელოსა და გურიის ნაწილია. ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44980 ჰა, მათ შორის სახმელეთო ტერიტორიის ფართობია 29229 ჰა, ხოლო მდ. რიონისა და მდ. ჭურიის შესართავებს შორის მდებარე საზღვაო აკვატორიის - 15751 ჰა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია დაყოფილია 5 უბნად:

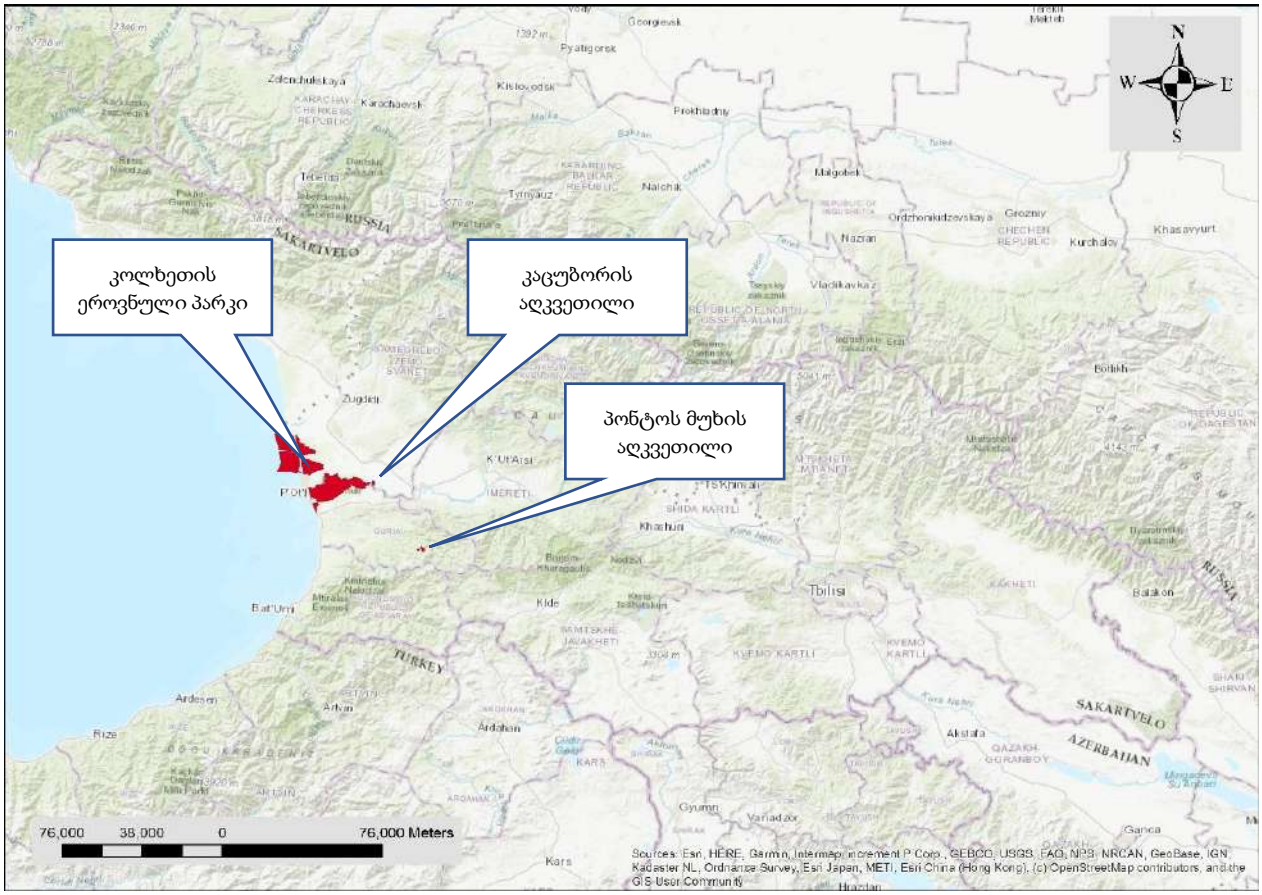
ა) ზუგდიდის უბნის ფართობი შეადგენს 893,7ჰა-ს;
ბ) ხობის უბნის ფართობი შეადგენს 8225,5 ჰა-ს;
გ) კოლხეთის უბნის ფართობი შეადგენს 6906,1 ჰა-ს;
დ) სენაკის უბნის ფართობი შეადგენს 3587,1 ჰა-ს;
ე) ლანჩხუთის უბნის ფართობი შეადგენს 9420,1 ჰა-ს.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში არსებული კოცობურის აღკვეთილი მდებარეობს აბაშის მუნიციპალიტეტში, სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, მდ. რიონის მარცხენა სანაპიროზე. მისი ჩრდილოეთის საზღვარი გასდევს მდ. რიონის სანაპიროს. დასავლეთით, აღმოსავლეთით და სამხრეთით შემოფარგლულია სოფ. კეთილარის მიწებით. კაცობურის აღკვეთილის მთლიანი ფართობი შეადგენს 270,8 ჰა-ს.

პონტოს მუხის აღკვეთილი შექმნილია ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქცეულ ტერიტორიაზე. აღკვეთილის ფართობია 443 ჰა.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების მდებარეობა ნაჩვენებია ნახაზზე 2.1.

ნახაზი 2.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა

კოლხეთის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარებები:

- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი - 2021 წლიდან;
- გრეიფსვალდის უნივერსიტეტის მსოფლიო ტორფნარების სამეცნიერო ცენტრის ოფიციალური წევრი - 2015 წლიდან;
- Pan Parks-ის ქსელის ოფიციალური წევრი -2004 წლიდან;
- "Living Lake" სისტემის წევრი - 2003 წლიდან (პალიასტომის ტბა);
- რამსარის საიტის წევრი - 1997 წლიდან;
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი.

კოლხეთის ეროვნული პარკი მიეკუთვნება დაცული ტერიტორიების IUCN II კატეგორიას. ფართობი - 44980 ჰა. ეროვნული პარკის ფარგლებში გამოყოფილია შემდეგი ფუნქციონალური ზონები:

- <u>ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა</u> - 29738 ჰა - შექმნილია იმ ხელუხლებელი ბუნებისა და ჰაბიტატის შეესანარჩუნებლად. ეს ზონა წარმოადგენს ნაკლებად სახეცვლილ ეკოსისტემებს, გადაშენების პირას მყოფ ცხოველთა და მცენარეთა ძირითადი ჰაბიტატების გავრცელების არეალს;
- <u>ბუნების მართვადი დაცვის ზონა</u> - 973 ჰა - ზონა, რომელიც ეწყობა სასიცოცხლო გარემოს დაცვის, მოვლა-პატრონობისა და აღდგენის, აგრეთვე მანიპულაციური მეცნიერული კვლევის, ტურიზმისა და საგანმანათლებლო საქმიანობისათვის;
- <u>ტრადიციული გამოყენების ზონა</u> - 14269 ჰა - გამოყოფილია ბუნების დაცვის, ასევე განახლებადი ბუნებრივი რესურსების ტრადიციული გამოყენების მიზნით. ზონა მოიცავს ეროვნული პარკის იმ ნაწილებს, რომლებიც ტრადიციულად გამოიყენება პარკის მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის მიერ განახლებადი ბუნებრივი რესურსების მოსაპოვებლად.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციული და ვიზიტორთა ცენტრი მდებარეობს ქ. ფოთში, გურიის ქ. №222-ში. ვიზიტორთა ცენტრი, კოლხეთის ეროვნულ პარკში, 2006 წლიდან ფუნქციონირებს, ხოლო 2016 წლიდან განახლებული სახით. კოლხეთის ეროვნულ პარკში ვიზიტორთათვის მოწყობილია საგამოფენო დარბაზი, სადაც წარმოდგენილია ინფორმაცია პარკში გავრცელებული ფლორა-ფაუნის შესახებ. ასევე, შესაძლებელია სხვადასხვა სახეობის ფრინველთა ხმების მოსმენა.

კოლხეთის ეროვნული პარკში ტერიტორიის სპეციფიკიდან გამომდინარე (უდიდეს ნაწილს ტორფნარები და დაჭაობებული ტყეები წარმოადგენს) განვითარებულია სანაოსნო მარშრუტები.

- **პალიასტომის ტბა** *(გაიჯარებული მომსახურება)*

პალიასტომის ტბის ეკო-ტურისტული მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის სარეინჯეროდან. ხორციელდება პონტონისა და მცირე ზომის მოტორიანი ნავების საშუალებით. მარშრუტის ჯამური სიგრძეა 13.2 კმ. პონტონის ტურის ხანგრძლივობა - 2 სთ; მცირე ზომის მოტორიანი ნავის ტურის ხანგრძლივობა - 1 სთ.

- **პალიასტომი-ფიჩორი** *(გაიჯარებული მომსახურება)*

პალიასტომი-ფიჩორის ეკო-ტურისტული მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის სარეინჯეროდან. მარშრუტის ჯამური სიგრძეა 23.6 კმ, ხორციელდება პონტონისა და მცირე ზომის მოტორიანი ნავების საშუალებით:

- **მდ. ჭურიის ხეობა**

მდ. ჭურიის ხეობის სარეინჯერო (საიდანაც იწყება მდ. ჭურიის ეკო-ტურისტული მარშრუტი) მდებარეობს ქ. ზუგდიდიდან - 50 კმ, ხოლო ანაკლიიდან - 7 კმ დაშორებით. მდინარეზე ტურები ხორციელდება ~~ნიჩბიანი~~ მოტორიანი ნავებით (მარშრუტის სიგრძე 18 კმ), კაიაკებითა და პონტონის საშუალებით (მარშრუტის სიგრძე 14 კმ). ჭურიის ხეობაში არსებული დამატებითი მომსახურებებია:

- თოკების პარკი;
- საპიკნიკე მაგიდა;
- საკარვე ადგილი.

~~სხვა ეკოტურისტული სერვისებიდან აღსანიშნავია საპიკნიკეები, რომელთა დიდი ნაწილი გაიჯარებულია. საპიკინიკეები მდებარეობს ვიზიტორთა ცენტრში, ჭურიის სარეინჯეროს ეზოში. ჭურიის სარეინჯეროს ეზოში ასევე მოწყობილია კოშკურები ფრინველებზე დაკვირვებისთვის, 8 ნომრიანი სასტუმრო და თავშესაფრები.~~

სხვა ეკოტურისტული სერვისებიდან აღსანიშნავია საპიკნიკეები, რომელთა დიდი ნაწილი გაიჯარებულია. საპიკინიკეები მდებარეობს ვიზიტორთა ცენტრისა და ჭურიის სარეინჯეროს ეზოში, მდ. ფიჩორის ხეობასა და მდ. ჭურიის ნაპირას არსებული თოკების პარკის ტერიტორიაზე. ჭურიის სარეინჯეროს ეზოში ასევე მოწყობილია კოშკურები ფრინველებზე დაკვირვებისთვის. ხოლო ვიზიტორტა ცენტრის შენობაში აგრეთვე ფუნქციონირებს სასტუმრო 8 ნომერი, ეზოში კი 4 კოტეჯი დგას, რომელებიც ჯამში 15 პერსონაზეა გათვლილი.

აღნიშნული ობიექტებით სარგებლობა შესაძლებელია მთელი წლის განმავლობაში, ძირითადი ტურისტული სეზონი მაისიდან - ოქტომბრამდე გრძელდება 2023 წელს კოლხეთის ეროვნულ პარკს 14700 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან (15250 ვიზიტორი) შედარებით 4%-ით არის შემცირებული.

3 დაინტერესებული მხარეები და მათთან კომუნიკაცია

წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების პროცესში იდენტიფიცირებულია შემდეგი დაინტერესებული მხარეები:

- სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“;
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია;
- ფოთის მუნიციპალიტეტის მერია;
- ხობის მუნიციპალიტეტის მერია;
- ლანჩხუთის მუნიციალიტეტის მერია;
- ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მერია;
- სენაკის მუნიციპალიტეტის მერია;
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი;
- გარემოს ზედამხედველობის სამსახური;
- ვიზიტორები;
- ტურისტული კომპანიები
- სახიფათო ნარჩენების მართვაზე ნებართვის მქონე კომპანიები;
- ნარჩენების გადამამუშავებელი კომპოანიები;
- დაცული ტერიტორიის საზღვრებთან მიმდებარე დასახლებების მოსახლეობა;
- ადგილობრივი ბიზნესის წარმომადგენლები/მოიჯარე კომპანია.
- არასამთავრობო სექტორი.

2024 წლის 13 ივნისს სამუშაო შეხვედრა გაიმართა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის თანამშრომლებთან. შეხვედრას ასევე ესწრებოდა სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“-ს და დოკუმენტის შემმუშავებელი კომპანიის წარმომადგენლები. შეხვედრის პროცესში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის თანამშრომლების მხრიდან დოკუმენტის სტრუქტურასა და შინაარსთან დაკავშირებით გამოითქვა გარკვეული შენიშვნები. შენიშვნების შინაარსი და მათი პასუხები ასახულია დანართში 1 წარმოდგენილ შენიშვნებზე რეაგირების ერთიან ცხრილში.

ცხრილი 3.1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა

No	სახელი და გვარი	საკონტაქტო ინფორმაცია	დაინტერესებული მხარე	ინტერესის და გავლენის სფერო	ჩართულობის მიზანი/სტრატეგია	დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაციის დრო და სიხშირე	პასუხისმგებელი პირი პროექტის განმახორციელებე-ლი ორგანოდან
1	ნატა სულთანიშვილი	595999908 sultanishvilinato@gmail.com	სსიფ "დაცული ტერიტორიების სააგენტო"-ს დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის უფროსი	პირდაპირი ინტერესი დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ნარჩენების მართვის მაღალი სტანდარტის პრინციპების დანერგვა	დოკუმენტის დაცული ტერიტორიების საკონსერვაციო პრინციპებთან შესაბამისობის კონტროლი	დოკუმენტის შემუშავების ყველა ეტაპზე	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
2	დავით გრიგოლია	595051495 davitgrigolia1981@gmail.com	კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დირექტორი	პირდაპირი ინტერესი დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ნარჩენების მართვის მაღალი სტანდარტის პრინციპების დანერგვა ; ნარჩენების მართვის კონტროლი და გაუმჯობესება ; საკუთარი რესურსების ეფექტიანი გამოყენება	დოკუმენტის დაცული ტერიტორიების საკონსერვაციო პრინციპებთან შესაბამისობის კონტროლი	დოკუმენტის შემუშავების ყველა ეტაპზე	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

3	ემზარ კუპრაძე	579220864 info.poti@poti.gov.ge	ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის მერია	ფოთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
4	გიორგი კირცხალია	577640450 potimsc@gmail.com	ა(ა)იპ „ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტის სერვისების ცენტრი“ (ქუჩების დაგვა-დასუფთავებისა და ნარჩენების გატანის განყოფილების უფროსი)	ფოთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
5	ირინა ჭკადუა	595307475 potimsc@gmail.com	ა(ა)იპ „ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტის სერვისების ცენტრი“ (იურიდიული საკითხებისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის განყოფილების უფროსი სპეციალისტი)	ფოთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
6	ანტონ ვარდია	599856088 office@khobi.gov.ge	ხობის მუნიციპალიტეტის მერია (ხობის მუნიციპალიტეტის მერიის ეკონომიკური განვითარებისა და ქონების მართვის სამსახურის უფროსი)	ხობის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

7	ირაკლი საჯაია	577440722 senakismeria@gmail.com	სენაკის მუნიციპალიტეტის მერია (სენაკის მუნიციპალიტეტის სივრცითი მოწყობისა და ინფრასტრუქტურის სამსახურის პირველი კატეგორიის უფროსი სპეციალისტის მოვალეობის შემსრულებელი)	სენაკის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
8	ჯონი ჩოჩია	599855798 abashismeria@gmail.com	აბაშის მუნიციპალიტეტის მერია (მეორადი სტრუქტურული ერთეულის - სოფლის მეურნეობის განყოფილების უფროსი)	აბაშის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
9	ვასო ფარცვანია	595222533 zdasuftaveba@gmail.com	ა(ა)იპ “ზუგდიდის სუფთავება”/ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მერია	ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
10	ეკა გუჯაბიძე	591111975 lanchkhuti@yahoo.com	ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია	ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

11	თენგიზ ჭიჭილეიშვილი	591192303 wuladze1954@gmail.com	ა(ა)იპ კეთილმოწყობისა და მომსახურების ცენტრი (ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი)	ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
12	ლელა მდინარაძე	577957913 contact@chokhatauri.gov.ge	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის მერია (ეკონომიკისა და ქონების მართვის სამსახურის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განყოფილების უფროსი	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
13	მამუკა ჩიბირაშვილი	577550927 geopalace11@gmail.com	კოლხეთის ეროვნული პარკის მოიჯარე კომპანიების (მისთერი ბოუთი და ჯეოპალასი 1) დირექტორი	დაცული ტერიტორიის ფარგლებში და მის მიმდებარედ ნარჩენების ეფექტიანი მართვა	დაცული ტერიტორიის პოპულარიზაცია	სამუშაო შეხვედრები; საჯარო განხილვა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

4 ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანი და ამოცანები

ნარჩენების მართვის გეგმის მთავარი მიზანია ნარჩენების მდგრადი მართვის ინტეგრირებული და ეფექტიანი სისტემის დანერგვა, კოლხეთის ეროვნულ პარკში არსებული ბიომრავალფეროვნების, ნიადაგისა და ბუნებრივი რესურსების დაცვისა და შენარჩუნების უზრუნველსაყოფად. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად დასახულია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა:

- დაცულ ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის ისეთი მექანიზმის დანერგვა, რომელიც უზრუნველყოფს დაცულ ტერიტორიაზე ნარჩენების წარმოქმნის შემცირებას, მათ უსაფრთხოდ შეგროვებასა და საბოლოო განთავსებას;
- დაცულ ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის პროცესის შესაბამისობაში მოყვანა ეროვნულ და საერთაშორისო რეგულაციებთან, ასევე ადგილობრივ დონეზე მოქმედ სახელმძღვანელო დოკუმენტებთან (მათ შორის მუნიციპალიტეტების ნარჩენების მართვის გეგმებთან და სხვა);
- ეფექტიანი კომუნიკაციის გზით ვიზიტორების და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.

ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის იმპლემენტაციასა და დაცულ ტერიტორიაზე დაგეგმილი და განხორციელებული ღონისძიებების/აქტივობების შესაბამისობას აღნიშნულ გეგმასთან უზრუნველყოფს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია. გეგმის მოქმედების ოპტიმალურ პერიოდად მიჩნეულია 5 წელი. ამ პერიოდის გასვლის შემდგომ ქვეყანაში ახალი მოთხოვნებისა და რეგულაციების შემოტანასთან ერთად შესაძლებელია საჭირო გახდეს გეგმის განახლება.

5 ინსტიტუციონალური და სამართლებრივი ბაზა

ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების პროცესში გათვალისწინებული ეროვნული სამართლებრივი დოკუმენტები მოცემულია ცხრილში 5.1. დოკუმენტის შემუშავების პროცესში ასევე გათვალისწინებულია ევროკავშირის ნარჩენების მართვის ჩარჩო-დირექტივა 2008/98/EC (19.11.2008 წ).

ცხრილი 5.1. ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების პროცესში გათვალისწინებული სამართლებრივი დოკუმენტები

მიღების/დამტკიცების წელი	კანონის/ნორმატიული დოკუმენტის დასახელება	სარეგისტრაციო კოდი
1996	საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ.“	360.050.000.05.001.000.127
1998	საქართველოს კანონი „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“	360.050.000.05.001.000.456
2007	საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ.“	360.050.000.05.001.003.060
1996	საქართველოს კანონი „გარემოს დაცვის შესახებ.“	360.000.000.05.001.000.184
2014	საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი.“	360160000.05.001.017608
2015	საქართველოს მთავრობის №426 დადგენილება „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“	300230000.10.003.018812
2016	საქართველოს მთავრობის №144 დადგენილება „ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ“	360160000.10.003.019209
2016	საქართველოს მთავრობის №159 დადგენილება - ტექნიკური რეგლამენტი „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“.	300160070.10.003.019224

2016	საქართველოს მთავრობის №160 დადგენილება. ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ	360160000.10.003.019225
2019	საქართველოს მთავრობის N 601 დადგენილება. ტექნიკური რეგლამენტი - „კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების თაობზე“	300160070.10.003.021621
2019	საქართველოს კანონი „პონტოს მუხის აღკვეთილის შექმნისა და მართვის შესახებ“	360050000.05.001.019497

6 არსებული სიტუაციის ანალიზი

წინამდებარე პარაგრაფში წარმოდგენილია ინფორმაცია დღეისათვის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების წარმოქმნის ძირითადი წყაროების, წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის და მიახლოებითი რაოდენობების, ასევე მათი მართვის არსებული პრაქტიკის შესახებ. სველე გასვლების და ადმინისტრაციასთან გასაუბრების საფუძველზე შეფასებულია ძირითადი პრობლემები და გამოწვევები.

აღსანიშნავია, რომ განხილულია როგორც უშუალოდ დაცული ტერიტორიის ფარგლებში წარმოქმნილ ნარჩენების, ასევე ნარჩენები, რომლებიც დაცული ტერიტორიების საზღვრების მომიჯნავედ, გარეშე წყაროების მიერ წარმოიქმნება, თუმცა ქმნის დაცული ტერიტორიების დაბინძურების საკმაოდ მაღალ რისკებს.

6.1 ნარჩენების წარმოქმნის წყაროები და შემადგენლობა

დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების წარმოქმნის ძირითადი წყაროებია:

- **ვიზიტორები** (ნარჩენებს წარმოქმნის ძირითადი ლოკაციები: ადმინისტრაციული შენობის ეზო; კუნძული კოლიმბარი - პალიასტომის ტბის სარეინჯეროს მიმდებარე ტერიტორია. დაბინძურების მარალი რისკის მქონე ლოკაციებად მიიჩნევა ჭურიის უბანი და პონტოს მუხის აღკვეთილის მახლობლად მოწყობილი საპიკნიკე სივრცე);
- **ადმინისტრაცია;**
- **მოსახლეობა**;
- **მიმდებარედ არსებული საწარმოო ობიექტები**, მათ შორის ყულევის ნავთობის ტერმინალი და სხვა;
- **კონტრაქტორი კომპანიები,** რომლებიც შეირჩევიან ტენდერის გზით და საჭიროების მიხედვით, შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე ახორციელებენ სხვადასხვა სარემონტრო ან სამშენებლო სამუშაოებს.

ნარჩენების წარმოქმნის ძირითადი ლოკაციებია:

- **ადმინისტრაციული შენობა და ვიზიტორთა ცენტრი;**
- **ეკოტურისტული ლოკაციები** (პალიასტომის ტბის სარეინჯეროს მიმდებარე ტერიტორია-კუნძული კოლიმბარი; ჭურიის უბანი; პონტოს მუხის აღკვეთილის ტერიტორიაზე მოწყობილი საპიკნიკე სივრცე (ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი);
- **მომიჯნავე დასახლებული პუნქტები და საწარმოო ობიექტები.**

წარმოქმნილი ნარჩენების მიახლოებითი შედგენილობა ასეთია:

- **საყოფაცხოვრებო ნარჩენები,** რომლებიც თავის საქართველოს მთავრობის №144 დადგენილების შესაბამისად შეიძლება დაკლასიფიცირდეს, როგორც შერეული მუნიციპალური ნარჩენები და განცალკევებულად შეგროვებული ნაწილები (ქაღალდი, მუყაო, ლითონი, მინა და სხვა);
- **კომპოსტირებადი (ბიოდეგრადირებადი) ნარჩენები;**

- **ინერტული, სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენები,** რაც მხოლოდ პერიოდულად, დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციული შენობის ფარგლებში ან ეკოტურისტულ ლოკაციებზე განხორციელებულ სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოებს უკავშირდება;
- **სახიფათო ნარჩენები.** კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიებისთვის სახიფათო ნარჩენები ერთ-ერთ ყველაზე საყურადღებო სახეობას წარმოადგენს. ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაშია 10 მაღალი გამავლობის ავტომობილი და ასევე 8 ერთეული მოტორიზებული მცურავი საშუალება. გარდა ამისა, მოტორიზებული მცურავი საშუალებები გამოიყენება მეიჯარე კომპანიების მიერ. მათი პერიოდული ტექ-მომსახურების დროს წარმოიქმნება სხვადასხვა სახის სახიფათო ნარჩენი. ასევე აღსანიშნავია, რომ დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ ფუნქციონირებს ნავთობტერმინალი, საიდანაც სხვადასხვა სახის სახიფათო ნარჩენების (ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული მყარი ნარჩენების) დაცულ ტეროორიაზე მოხვედრის გარკვეული რისკები არსებობს.

ცხრილში 6.1.1. წარმოდგენილია ინფორმაცია ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ, მათი წარმოქმნის წყაროების მიხედვით.

ცხრილში 6.1.1. ინფორმაცია ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ, მათი წარმოქმნის წყაროების და ლოკაციების მიხედვით

ნარჩენების წარმოქმნის წყარო	ნარჩენების წარმოქმნის ძირითადი ლოკაციები	ნარჩენების შემადგენლობა	
		კატეგორია[1]	კოდი და დასახელება[2]
ვიზიტორები	• ვიზიტორთა ცენტრი (ქ. ფოთი) • კუნძულ კოლიმბარზე, პალიასტომის ტბის სარეინჯეროს მიმდებარე ტერიტორია; • ჭურიის უბანი (საპიკნიკე სივრცე, საკარვე ადგილები); • პონტოს მუხის აღკვეთილის ტერიტორიაზე (ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი) საპიკნიკე სივრცე	საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	20 01 01 - ქაღალდი და მუყაო
			20 01 03 - მცირე ზომის პლასტმასის ნარჩენი
			20 01 05 - მცირე ზომის ლითონის ნაწარმი
			20 01 08 - სამზარეულოს ორგანული ნარჩენები
			20 03 01 - შერეული მუნიციპალური ნარჩენები
ადმინისტრაცია	ადმინისტრაციული შენობა და ვიზიტორთა ცენტრი;	საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	20 01 01 - ქაღალდი და მუყაო
			20 01 02 - მინა
			20 01 03 - მცირე ზომის პლასტმასის ნარჩენი
			20 01 05 - მცირე ზომის ლითონის ნაწარმი
			20 01 32 - მედიკამენტები
			20 03 01 - შერეული მუნიციპალური ნარჩენები
		ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები	20 01 08 - სამზარეულოს ორგანული ნარჩენები
			20 02 01 - კომპოსტირებადი ნარჩენები (ადმინისტრაციული შენობის ეზოს დასუფთავების პროცესში წარმოქმნილი „მწვანე“ ნარჩენები)
		სახიფათო ნარჩენები (ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის პერიოდული სარემონტო	20 01 27* - საღებავები, მელნები, წებოვანი და
			20 01 33* - შერეული ბატარეები და აკუმულატორები
			20 01 35* - წუნდებული ხელსაწყოები.

[1] კატეგორიები წარმოდგენილია „ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის №160 დადგენილების შესაბამისად;

[2] „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის №426 დადგენილების შესაბამისად

		სამუშაოების შედეგად)	
	ზოგიერთ შემთხვევაში სატრანსპორტო საშუალებების (მათ შორის მოტორიზებული მცურავი საშუალებების) შეკეთება-რემონტი ხდება ადგილზე და შესაბამისად ესეთი ნარჩენები წარმოიქმნება სხვადასხვა უბანზე (ძირითადად პალიასტომის ტბის სანაპირო ზოლში)	სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები (ადმინისტრაციის განკარგულებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებების პერიოდული ტექ-მომსახურების პროცესში)	13 02 - ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ზეთები და ზეთოვანი ლუბრიკანტები
			13 07 - თხევადი საწვავის ნარჩენები
			15 02 - აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანისამოსი ან მსგავსი მასალა.
			16 01 - განადგურებას დაქვემდებარებული სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები (მათ შორის მოწყობილობები) და მყობრიდან გამოსული და სატრანსპორტო საშუალებების სარემონტო სამუშაოებიდან მიღებული ნარჩენები (მათ შორის საბურევები, სამუხრუჭე ხუნდები და სხვა)
			16 02 - წუნდებული/მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მისი ნაწილები
მოსახლეობა	მომიჯნავე დასახლებული პუნქტები (ქ. ფოთი, მალთაყვა, ყულევი, პატარა ფოთი	საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	20 03 01 - შერეული მუნიციპალური ნარჩენები
მიმდებარედ არსებული საწარმოო ობიექტებვი, მათ შორის ყულევის ნავთობტერმინალი	მდ. ხობისწყლის და ცივას შესართავი შავ ზღვასთან (ლოკაცია უშუალოდ ესაზღვრება დაცულ ტერიტორიას). ობიექტის საქმიანობიდან გამომდინარე აღსანიშნავია ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული მყარი ნარჩენების, დაცულ ტერიტორიაზე მოხვედრის გარკვეული რისკები.	საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	20 03 01 - შერეული მუნიციპალური ნარჩენები
		სხვადასხვა სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები	15 02 - აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანისამოსი ან მსგავსი მასალა.
კონტრაქტორი კომპანიები	დამოკიდებულია სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოებზე, ასევე ახალი ეკოტორისტული ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე. ნარჩენები შეიძლება წარმოიქმნას ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ფარგლებში, ტურისტული თავშესაფარების და საპიკნიკე ადგილების ტერიტორიაზე. ასევე ეკოტურისტული ბილიკების დერეფანში, მათი განახლება-რეაბილიტაციის პროცესში.	ინერტული, სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენები	17 09 03* - სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები (მათ შორის შერეული ნარჩენები), რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს;
			17 09 04 - შერეული სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები
მოიჯარე კომპანიები, მათ	პალიასტომის სანაპირო ზოლი (მცურავი საშუალებების ნავმისადგომები). ასევე სხვა ეკოტურისტული ლოკაციები,	საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	20 03 01 - შერეული მუნიციპალური ნარჩენები

შორის კომპანიები, რომლებიც ახორციელებენ მცურავი საშუალებების ოპერირებას.	რომლებიც გაიჯარებულია (ფრინველებზე დაკვირვების კოშკურები, საპიკნიკეები და სხვა)	სხვადასხვა სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები	13 02 - ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ზეთები და ზეთოვანი ლუბრიკანტები
			13 07 - თხევადი საწვავის ნარჩენები
			15 02 - აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანისამოსი ან მსგავსი მასალა.
			16 01 - განადგურებას დაქვემდებარებული სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები (მათ შორის მოწყობილობები) და მყობრიდან გამოსული და სატრანსპორტო საშუალებების სარემონტო სამუშაოებიდან მიღებული ნარჩენები (მათ შორის საბურევები, სამუხრუჭე ხუნდები და სხვა)
			16 02 - წუნდებული/მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მისი ნაწილები

6.2 ნარჩენების წარმოქმნა სეზონურ ჭრილში

კოლხეთის ეროვნული პარკის, კაცობურის აღკვეთილის და პონტოს მუხის აღკვეთილის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ვიზიტორების მიერ ნარჩენების წარმოქმნა დამოკიდებულია სეზონურობაზე. ვიზიტორების მხრიდან ნარჩენები დიდწილად ზაფხულში, ტურისტულად აქტიურ სეზონზე წარმოიქმნება.

როგორც აღინიშნა, ადმინისტრაციის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენებიდან მნიშვნელოვანია ის სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები, რომლებიც მათ დაქვემდებარებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებების ტექ-მომსახურებას უკავშირდება. სატრანსპორტო საშალებების (მათ შორის საპატრულო მოტორიზებული მცურავი საშუალებების) ტექ-მომსახურების ინტენსივობა იზრდება ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და ტურისტულ სეზონზე. შესაბამისად ადმინისტრაციის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა ზაფხულის პერიოდში შეიძლება მეტი იყოს.

დაცული ტერიტორიების მომიჯნავე ძირითად დასახლებულ პუნქტებში ნარჩენების წარმოქმნის ინტენსივობა სეზონურ ჭრილში შედარებით თანაბარია. თუმცა, ზაფხულის პერიოდში როდესაც მნიშვნელოვნად იმატებს დამსვენებელთა რაოდენობა, იზრდება ნარჩენების წარმოქმნის ინტენსივობა და შესაბამისად დაცული ტერიტორიების განაპირა უბნებზე ნარჩენების უსისტემო გავრცელების რისკები. ამ მხრივ გამოსარჩევია ქ. ფოთი, მართაყვა, გრიგოლეთი და სხვა.

დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ არსებული საწარმოო ობიექტების, მათ შორის ყულევის ნავთობტერმინალის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენები სეზონურობაზე ნაკლებად არის დამოკიდებული.

ინერტული, სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენები შესაძლებელია წარმოიქმნას წლის ნებისმიერ სეზონზე. თუმცა კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე ამ სახის ნარჩენების გენერირების ალბათობა ზამთრის სეზონზე მნიშვნელოვნად ნაკლებია.

ადმინისტრაციული პერსონალის მხრიდან ნარჩენების წარმოქმნის ინტენსივობაზე სეზონური გავლენა მინიმალურია.

მოიჯარე კომპანიების (მათ შორის კომპანიები, რომლებიც ახორციელებენ მცურავი საშუალებების ოპერირებას) მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა იზრდება ტურისტულ სეზონის დაწყებამდე და ტურისტულ სეზონზე (ზაფხულის პერიოდში).

6.3 ნარჩენების მართვის მოქმედი პრაქტიკა

6.3.1 კომპეტენციები ნარჩენების მართვის პროცესში

ადგილობრივი ხელისუფლება: საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსი“-ს შესაბამისად მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ვალდებულება ადგილობრივ ხელისუფლებას (მუნიციპალიტეტებს) ეკისრება. თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდის და სენაკის მუნიციპალიტეტების დასუფთავების სამსახურების მიერ განსახილველი დაცული ტერიტორიების მიმდებარე დასახლებულ პუნქტების უმეტესობაში ხდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვება და მათი ტრანსპორტირება ნარჩენების მუნიციპალურ პოლიგონზე.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ნარჩენების შეგროვებას და გატანას ახორციელებს:

- ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ტერიტორიაზე;
- ადმინისტრაციის მართვის ქვეშ არსებული ეკოტურისტული ლოკაციებზე, მათ შორის:
  - პალიასტომის ტბა;
  - პალიასტომი - ფიჩორი;
  - მდ. ჭურია.

- ადგილობრივი მოსახლეობის, ვიზიტორების და სტიქიური ნაგავსაყრელების გავლენით დაბინძურებული უბნები დაცული ტერიტორიების საზღვრებში.

მოიჯარე კომპანიები: მოიჯარე კომპანიების (როგორიცაა შპს „ჯეოპალასი1“- სასტუმრო; შპს “MIstery boat”- ნავების გაქირავების სერვისი) ვალდებულებაა თავად უზრუნველყონ მათი მართვის ქვეშ არსებული ობიექტების ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების (როგორც საყოფაცხოვრებო, ასევე სახიფათო) შეგროვება და გატანა. თუმცა, არის შემთხვევები, როდესაც კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია ახორციელებს აღნიშნული ეკოტურისტული ლოკაციების ფარგლებში, უსისტემოდ გავრცელებული, ძირითადად შერეული საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებას (მათ შორის პერიოდული დასუფთავების აქციების ფარგლებში).

კონტრაქტორი კომპანიები: საჭიროების შემთხვევაში სხვადასხვა ლოკაციებზე განხორციელებული სამშენებლო და სარემონტო სამუშაოების შედეგად წარმოქმნილი ინერტული, სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენების შეგროვების და შემდგომი მართვის პასუხისმგებლობა, აღნიშნული სამუშაოების შემსრულებელ, ტენდერის გზით გამოვლენილ კომპანიებს ეკისრებათ. აღნიშნული საკითხი რეგულირდება მათთან გაფორმებული ხელშეკრულებების ფარგლებში.

6.3.2 დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა

არსებული მდგომარეობით ნარჩენების მართვისთვის საჭირო ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა შემოიფარგლება შემდეგით:

სატრანსპორტო საშუალებები: დღეისათვის რეინჯერები საყოფაცხოვრებო ნარჩენებს აგროვებენ ხელით და გადააქვთ დაცული ტერიტორიის კუთვნილი ავტომანქანებით მუნიციპალიტეტების მიერ განთავსებულ უახლოეს ნარჩენების შესაგროვებელ კონტეინერებამდე.

ადმინისტრაციის ავტოპარკის შემადგენლობა:

- MITSUBISHI GA-015-PA, ადმინისტრაცია (ფოთი);
- MITSUBISHI GA-012-PA ადმინისტრაცია (ფოთი);
- SUZUKI JIMNI GA-085-PA სენაკი-კაცობურის უბანი;
- SUZUKI JIMNI GA-091-PA პონტოს მუხის აღკვეთილი;
- SUZUKI JIMNI GA-089-PA ადმინისტრაცია (ფოთი);
- SUZUKI JIMNI GA-126-PA ხობის უბანი;
- RENAULT DUSTER GA-019-PA კოლხეთის უბანი;
- NISSAN NAVARA GA-084-PA ლანჩხუთის უბანი;
- NISSAN NAVARA GA-088-PA სუფსის უბანი;
- Toyota Hilux GA-045-PA ჭურიის უბანი (ზუგდიდი).

რაც შეეხება წყალმცურავ სატრანსპორტო საშუალებებს:

- კოლხეთის უბანზე მიმაგრებულია კატერ ტუნა (60 ცხ/ძ)
- კოლხეთის უბანზე მიმაგრებულია „ამურ“-ზე (მერკური-150ცხ/ძ-ნი
- ზუგდიდის უბანზე მიმაგრებული ნარინჯისფერ ნავზე
- ზუგდიდის უბანზე მიმაგრებულია კატერ ტუნაზე
- ლანჩხუთის უბანზე მიმაგრებულია ნავი „კაზანკა M5”
- კატერი „პროგრეს-2“ (სუფსა) -ძრავი დაზიანებულია და დასაწყობებულია. კატერი გაუმართავია.
- ხობის უბანზე მიმაგრებულია კატერი პროგრეს-2
- რიონის მონაკვეთზე მიმაგრებულია რეზინის ნავი

ურნები და კონტეინერები: დღეისათვის საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შესაგროვებელი აღჭურვილობა ძირითადად თავმოყრილია ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ეზოში. აქ განლაგებულია სტაციონალური ლითონის ურნები (ხის მოსახვით) და

შედარებით დიდი ზომის ორბორბლიანი პლასტმასის კონტეინერები უშუალოდ შენობაში განთავსებულია შედარებით მცირე ზომის ურნები. არსებული პრაქტიკა ითვალისწინებს ნარჩენების ერთიანად, პლასტმასის კონტეინერებში შეგროვებას და შემდგომ გატანას ეზოს გარეთ, მუნიციპალიტეტების მიერ განთავსებულ შესაგროვებელ კონტეინერებამდე.

მსგავსი აღჭურვილობა არ არის წარმოდგენილი ადმინისტრაციის მართვის ქვეშ არსებული ეკოტურისტული ლოკაციებზე. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევის პერიოდი დაემთხვა ტურისტულად არააქტიურ სეზონს.

უმეტეს შემთხვევაში ნარჩენების შესაგროვებელ აღჭურვილობას არ გააჩნია შესაბამისი წარწერები. ადმინისტრაციული შენობის ტერიტორიაზე და მითუმეტეს სხვა ლოკაციებზე არ არის დანერგილი ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების ეფექტიანი მეთოდები.

ნარჩენების შენახვის/დასაწყობების უბანი: ადმინისტრაციულ შენობაში არის ცალკე გამოყოფილი საწყობი, სადაც შესაძლებელია ნარჩენების დროებითი შენახვა. აქვე ინახება მწყობრიდან გამოსული მანქანის ნაწილები, აკუმულატორები, საბურავები; მწყობრიდან გამოსული წყალმცურავი საშუალებების ნაწილები ასევე საწყობდება ადმინისტრაციის საწყობში.

საინფორმაციო ნიშნები: დღეისათვის, ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე საინფორმაციო ნიშნები განლაგებული არ არის, ასევე როგორც ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტროს ფარგლებში.

6.3.3 ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირები

დღეისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში არ არსებობს ცალკე გამოყოფილი საშტატო ერთეული, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება ნარჩენების მართვაზე. ნარჩენების მართვის ორგანიზაციული საკითხების გადაწყვეტა ხდება დირექტორის მიერ. ნარჩენების შეგროვების და მართვის პროცესში აქტიურად არიან ჩართული რეინჯერები.

6.3.4 კონტრაქტორები ნარჩენების მართვის სფეროში

დღეისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას ემსახურება კომპანია „ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტის სერვისების ცენტრი“, რომელიც „ქალაქ ფოთის მუნიციალიტეტის ტერიტორიაზე ადგილობრივი მოსაკრებლის შემოღების, ოდენობის განსაზღვრის, შესაბამისი ინსტრუქციის და ქვითრის ტიპიური ფორმის დამტკიცების შესახებ“ ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2015 წლის 29 ივლისის N18/24 დადგენილების შესაბამისად ახორციელებს ნარჩენების გატანას ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში მდებარე კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის შენობიდან.

დღეისათვის სხვა კონტრაქტორი კომპანიები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ეკოტურისტული ლოკაციებიდან ნარჩენების გამოტანას, შეგროვებას, ტრანსპორტირებას ან განთავსებას, კოლხეთის ეროვნულ პარკს არ ყავს. ასევე არ არსებობს ხელშეკრულების გაფორმების პრაქტიკა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კომპანიებთან.

~~აქვე აღსანიშნავია, რომ ადმინისტრაციის მიერ მოწოდებული ინფორმაციით წარსულში დანერგილი იყო პრაქტიკა, როდესაც ადმინისტრაციის კუთვნილი სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალებების შეკეთება რემონტი ხორციელდებოდა კონტრაქტორი კომპანია – „თეგეტა მოტორსთან“ გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე. შესაბამისად ამ ოპერაციების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების მართვაც ამ კომპანიის პრეროგატივა იყო. თუმცა ამჟამად ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში არსებული ტექნიკური საშუალებების რემონტი ძირითადად ადგილზე ხდება, ცალკე გამოყოფილი საშტატო ერთეულის მიერ.~~

აქვე აღსანიშნავია, რომ ადმინისტრაციის მიერ მოწოდებული ინფორმაციით, ადმინისტრაციის კუთვნილი სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალებების შეკეთება-რემონტი ხორციელდებოდა კონტრაქტორი კომპანია - „თეგეტა მოტორსთან“ გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე. შესაბამისად ამ ოპერაციების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების მართვაც (საბურავების, აკუმულატორების გარდა) ამ კომპანიის პრეროგატივაა.

ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში არსებული წყალმცურავი ტექნიკური საშუალებების რემონტი ძირითადად ადგილზე ხდება, ცალკე გამოყოფილი საშტატო ერთეულის მიერ.

6.3.5 ნარჩენების შეგროვების და მართვის მოქმედი პრაქტიკა

ვიზიტორების ნარჩენები: დღეისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტულ ლოკაციებზე, მათ შორის იჯარით გაცემულ ობიექტებზე ვიზიტორების მხრიდან წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვება და შემდგომი მართვა ხორციელდება ორი ძირითადი პრინციპით:

- რეინჯერების ან მოიჯარე კომპანიების პერსონალის მიერ ნარჩენების შეგროვება და განთავსება მუნიციპალურ კონტეინერებში. ასეთი სქემა ძირითადად საპიკნიკე ტერიტორიებზეა დანერგილი. პერიოდული დასუფთავების აქციების ფარგლებში (2023 წლის განმავლობაში ჩატარდა 3 დასუფთავების აქცია), ნარჩენების მართვის აღნიშნულ სქემაში მოხალისებიც არიან ჩართულნი (ძირითადად მოსწავლეები და სტუდენტები);
- ადმინისტრაციის ინფორმაციით შედარებით მაღალი პასუხისმგებლობით გამოირჩევიან ის ვიზიტორები, რომლებიც დაცულ ტერიტორიებს ლაშქრობის მიზნით სტუმრობენ ან იყენებენ ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში არსებულ ღამის გასათევ კოტეჯებს. ასეთ შემთხვევაში უმეტესად მოქმედებს პრინციპი - „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“ და თავად ვიზიტორების მხრიდან ხდება ნარჩენების უახლოეს მუნიციპალურ კონტეინერებში განთავსება. უმეტესად მსგავი პრაქტიკაა დანერგილი გაიჯარებულ ლოკაციებზეც, რისი კონტროლიც მოიჯარე კომპანიების მხრიდან ხორციელდება.

ეკოტურისტულ ლოკაციებზე ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკა არ არსებობს.

ადმინისტრაცია: ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ფარგლებში ნარჩენების მართვის შედარებით ეფექტური მეთოდებია დანერგილი. ნარჩენების მართვის პროცესი გარკვეულწილად სეპარირებულ შეგროვებასაც ითვალისწინებს.

შერეული მუნიციპალური (არასახიფათო საყოფაცხოვრებო) ნარჩენები გროვდება ადმინისტრაციის კუთვნილ პლასტმასის კონტეინერებში და დაგროვების შესაბამისად გაიტანება ეზოს გარეთ მდგრად მუნიციპალურ კონტეინერებში. აღნიშნულ პროცესში მინის, ლითონის ან პლასტმასის მცირე ზომის ნარჩენების განცალკევების პრაქტიკა არ არსებობს. თუმცა ადმინისტრაციის ძალისხმევით ცალკე გროვდება ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ქაღალდის ნარჩენები (ძირითადად მაკულატურა). ამავე დროს დღეისათვის არ არის გამოკვეთილი კონტრაქტორი, რომელიც უზრუნველყოფს ამ ტიპის ნარჩენების გატანას და შემდგომ გადამუშავებას. შესაბამისად მაკულატურა დასაწყობებულია ადმინისტრაციის შენობის ერთ-ერთ ოთახში.

როგორც აღინიშნა ადმინისტრაციის შენობაში დანერგილია სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი სხვადასხვა სახის ნარჩენების (მათ შორის სახიფათო ნარჩენების) შეგროვების პრაქტიკა. აქ. ცალკე გამოყოფილ, გარემოსგან იზოლირებულ სათავსოში გროვდება როგორც ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში არსებული, ასევე მოიჯარე კომპანიების სატრანსპორტო საშუალებების წუნდებული ნაწილები და სხვა მასალები. ბოლო პერიოდის პრაქტიკის მიხედვით მოიჯარე კომპანიები თავად უზრუნველყოფენ ამ ტიპის ნარჩენების შემდგომ მართვას. ამ ეტაპზე დანერგილი არ არის ამ ტიპის ნარჩენების სეპარირების,

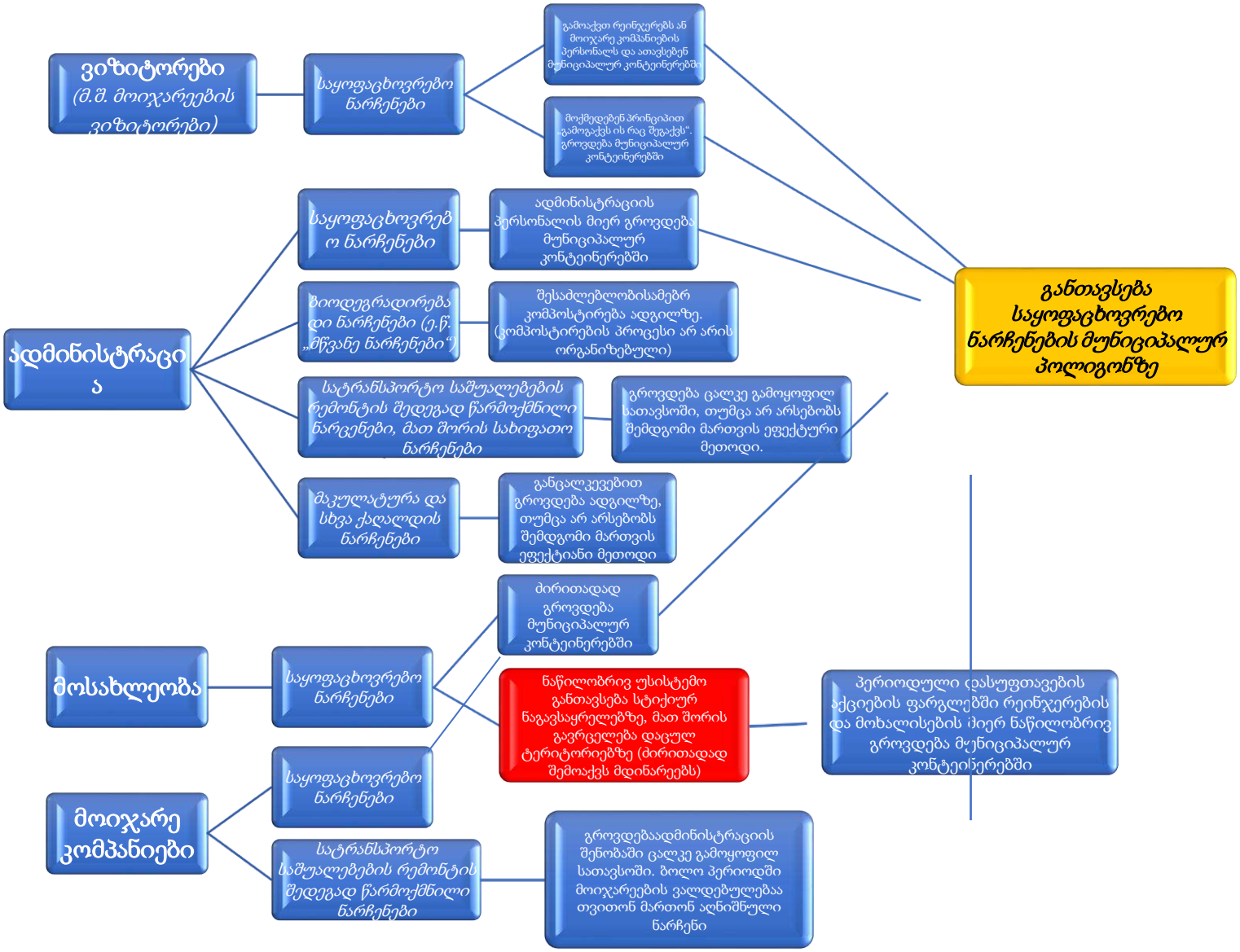
მათ შორის სახიფათო ნარჩენების გამოცალკევების და შესაბამისი კონტრაქტორებისთვის გადაცემის ეფექტური პრაქტიკა.

მოსახლეობა: მოსახლეობის მიერ წარმოქმნილი შერეული მუნიციპალური ნარჩენების მართვის მეთოდია შეგროვება მუნიციპალურ კონტეინერებში. ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერებიდან ნარჩენების გატანა ხორციელდება მუნიციპალიტეტების დასუფთავების სამსახურების მიერ, სპეც ავტომობილების საშუალებით. ნარჩენების გატანა ხდება ორ დღეში ერთხელ.

განსახილველი დაცული ტერიტორიის შემთხვევაში, ძირითად გამოწვევას წარმოადგენს, კოლხეთის ეროვნულ პარკში და მიმდებარე ტერიტორიაზე გამავალი მდინარეების (სუფსა, რიონი, ხობისწყალი, ცივი, ტეხური, ენგური) დინების ზედა ბიეფიდან შემოტანილი ნარჩენები.

ნარჩენების შეგროვების და მართვის არსებული სქემა ნაჩვენებია ნახაზზე 6.3.5.1.

ნახაზი 6.3.5.1. ნარჩენების შეგროვების და მართვის არსებული სქემა

6.4 არსებული პრობლემები და გამოწვევები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცულ ტერიტორიებზე მთავარ გამოწვევას წარმოადგენს გარეშე ფაქტორების მიერ (მოსახლეობა, კერძო ობიექტები) ნარჩენების უსისტემო გავრცელება და დაცული ტერიტორიების დაბინძურების საკმაოდ მაღალი რისკები. აღნიშნულის მიზეზებია:

- ზოგიერთ დასახლებულ პუნქტში პრაქტიკულად არ ხდება ნარჩენების შეგროვება. რთული საგზაო ინფრასტრუქტურის გამო მუნიციპალიტეტების დასუფთავების სამსახურები ვერ ახდენენ ნარჩენების გატანას;
- მუნიციპალური კონტეინერების არასახარბიელო ტექნიკური მდგომარეობა, არასაკმარისი რაოდენობა ან მათი არაოპტიმალური განლაგება;
- ყულევის ნავთობის ტერმინალი, რომელიც ერთი მხრიდან ესაზღვრება კოლხეთის ეროვნული პარკის ზღვის აკვატორიას, ხოლო მეორე მხრიდან დაცული ტერიტორიას სფაგნუმიან ტორფნარებს, ორივე კოლხეთის ეროვნული პარკის მკაცრი დაცვის ზონაა;
- საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების დაბალი დონე და საჯარიმო სანქციების არაეფექტური მექანიზმები.

ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციები დეტალურად აღწერილია მომდევნო პარაგრაფში.

რაც შეეხება ნარჩენების მართვის პროცესში უშუალოდ ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ძირითად გამოწვევებს, აღსანიშნავია შემდეგი საკითხები:

- საჭირო ფინანსური სახსრების სიმცირე;
- ნარჩენების შესაგროვებელი ინფრასტრუქტურის და აღჭურვილობის (მათ შორის ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერები და სხვა) ნაკლებობა;
- ნარჩენების შეგროვებაში ჩართული პერსონალის (რეინჯერები) შესაბამისი აღჭურვილობის არარსებობა;
- ნარჩენების რაოდენობრივი და სახეობრივი აღირიცხვის პრაქტიკის არარსებობა;
- ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სუსტი პრაქტიკა ან არარასებობა. განსაკუთრებულ გამოწვევას წარმოადგენს სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (მათ შორის სახიფათო ნარჩენების) სეპარირებული შეგროვების სუსტი პრაქტიკა;
- სეპარირებული ნარჩენების შემდგომი რეციკლირებისთვის რეგიონში სათანადო ინფრასტრუქტურის და საწარმოო ობიექტების ნაკლებობაა. ამ თვალსაზრისითაც მნიშვნელოვანი გამოწვევაა სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (მათ შორის სახიფათო ნარჩენების) შემდგომი ეფექტური მართვის პრაქტიკის არარსებობა;
- მარშრუტებისა და შეგროვების ეფექტიანი დაგეგმვის არარსებობა;
- საგანმანათლებლო-დასუფთავებითი ღონისძიებების არასაკმარისი რაოდენობა;
- კომპოსტირების პრაქტიკის არარსებობა ან კომპოსტირების არაეფექტური მეთოდების გამოყენება;
- ხარვეზები ადმინისტრაციასა და მუნიციპალიტეტებს თანამშრომლობის პროცესში, მათ შორის მუნიციპალიტეტებში ნარჩენების მართვის გეგმების არარსებობა.

6.4.1 ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციები

ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე წარმოდგენილია:

- ადმინისტრაციული ეზო (მისამართი, ქ.ფოთი, გურიის ქ. #222);
- კუნძულ კოლიმბარზე, პალიასტომის ტბის სარეინჯეროს მიმდებარე ტერიტორია;

- ჭურიის უბანზე (ზუგდიდის მუნიციალიტეტი) სადაც წარმოდგენილია სხვადასხვა სახის ეკოტურისტული მომსახურეობები (თოკების პარკი, საპიკნიკე და საკარვე ადგილები) და შესაბამისად ეს ლოკაციაც შეიძლება მოაზრებულ იქნას, როგორც დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე.;
- პონტოს მუხის აღკვეთილის მახლობლად (ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი), სადაც მოწყობილია საპიკნიკე სივრცე, ასევე შეიძლება მოაზრებულ იქნეს დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციად;
- მდ. მუნჩიას გასწვრივ, სანაპირო ზოლში არსებული ლოკაციები. ადმინისტრაციის ინიციატივით დაცული ტერიტორიის საზრვართან (კოორდინატები: X 721908 Y 4687355 ; X721908 Y 4687375) მდ. მუნჩიაზე დაყენდა მყარი ნარჩენების დამჭერი, რომელიც აარიდებს დაცული ტერიტორიის საზღვრებში მუნიციპალური ნარჩენების შემოტანას ზედა დინებაში არსებული დასახლებული პუნქტებიდან. მაგრამ ხობის მუნიციპალიტეტში არ არის სათანადო მანქანა, რომ მოემსახუროს დამჭერის გაწმენდას, იგივე მდგომარეობაა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში (არ არის სათანადო მანქანა)
- **შავი ზღვის აკვატორიის სანაპირო ზოლი (ხობის მუნიციპალიტეტი) შეიძლება მოაზრებულ იქნას დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციად.**
- **მდ. ფიჩორის სანაპირო ზოლი (ხობისა და ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტები)შეიძლება მოაზრებულ იქნას დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციად.**

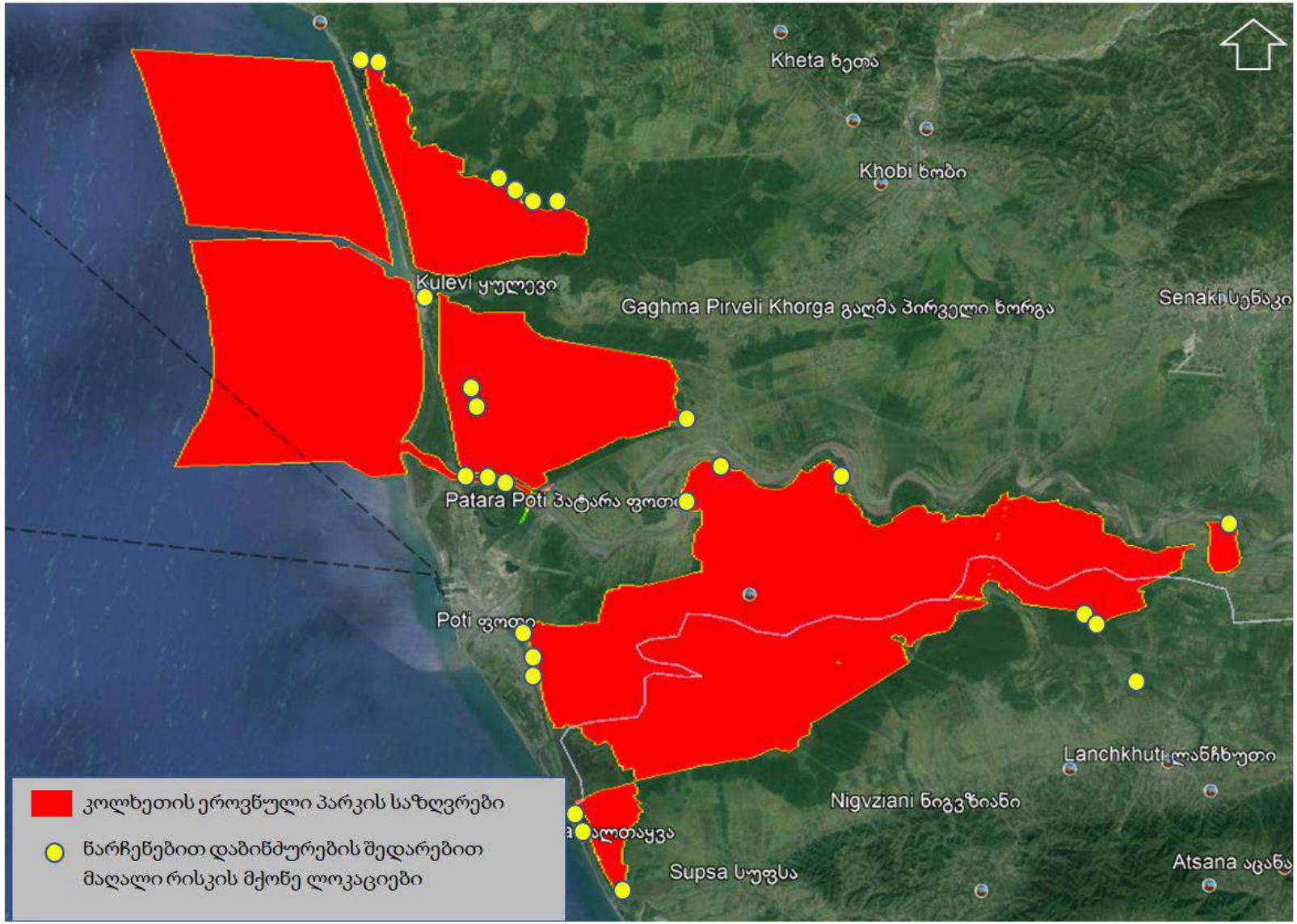
ნარჩენებით დაბინძურების მთავარ წყაროებს, დაცული ტერიტორიების ფარგლებში გამდინარე მდინარეების (სუფსა, რიონი, ხობისწყალი, ცივი, ტეხური, ენგური) მიერ შემოტანილი ნარჩენებია. ამ შემთხვევაში დაბინძურების დამატებით წყაროებს წარმოადგენს აღნიშნული მდინარეების ზედა დინებაში არსებული დასახლებები, სადაც ნარჩენების მოშორება მდინარეთა კალაპოტებში ხდება. მდინარეთა დინებებს ნარჩენების ესეთი ნაკადები საკმაოდ შორი მანძილიდან შემოაქვს დაცული ტერიტორიების საზღვრებში.

რაც შეეხება ლოკაციებს, რომლებიც დაბინძურების რისკის ქვეშ არიან ვიზიტორების მხრიდან: ამ მხრივ გამოირჩევა საპიკნიკე ადგილები.

აღსანიშნავია, რომ ადგილობრივი ადმინისტრაციის პერსონალის (რეინჯერების) ძალისხმევით ხშირად ხდება ასეთი ადგილების დასუფთავება. გარდა ამისა, ადმინისტრაციის ინიციატივით წელიწადში საშუალოდ ორჯერ ტარდება დასუფთავების აქციები (გასულ 2023 წელს ჩატარდა 3 დასუფთავების აქცია), სადაც მოხალისეებიც არიან ჩართულები. დასუფთავების აქციების ფარგლებში ძირითად სამიზნე ლოკაციებს საპიკნიკე ადგილები და მდინარეთა სანაპირო ტერიტორიები წარმოადგენს.

ნახაზზე 6.4.1. მოყვანილია ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციების განლაგება.

ნახაზი 6.4.1. წარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციების განლაგება

7 საპროგნოზო მაჩვენებლები

7.1 მომსახურე პერსონალის ზრდის პროგნოზი

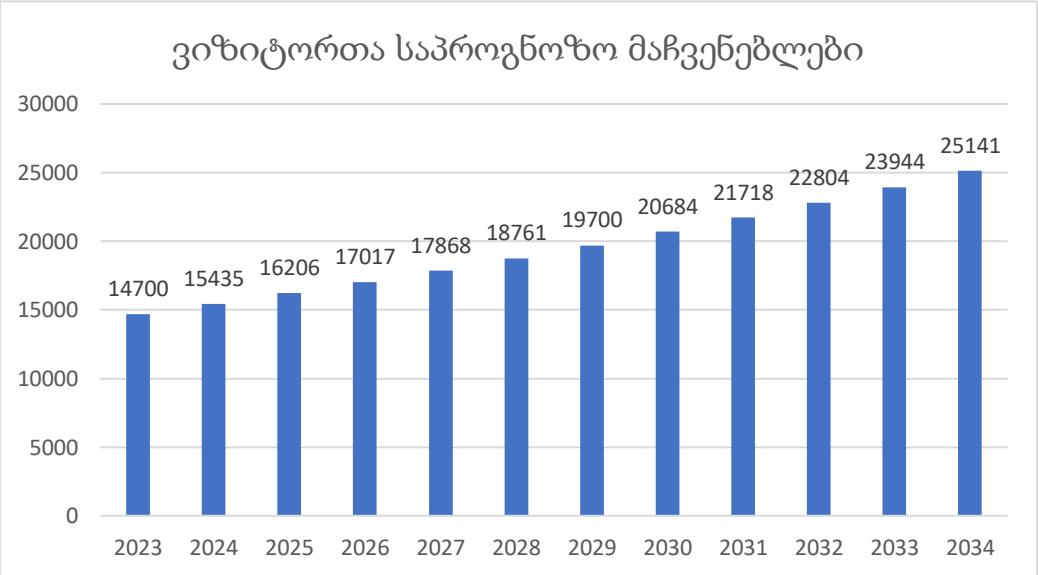
დღეისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში დასაქმებულთა რაოდენობა 55 ადამიანს შეადგენს. ადმინისტრაციის ხელმძღვანელობასთან გასაუბრების შედეგად გამოიკვეთა, რომ ამჟამად პერსონალის რაოდენობრივი ზრდის საჭიროება არ დგას. 10 წლიან პერსპექტივაში, პროგნოზირებულია, რომ ადმინისტრაციის მართვის შესაძლებლობების გაზრდის მიზნით პერსონალის რაოდენობა შეიძლება 5%-ით გაიზარდოს და შეადგინოს 57 ადამიანი.

7.2 ტურისტული ნაკადების ზრდის პროგნოზი

სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით 2023 წელს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორების რაოდენობამ 14 ათასი შეადგინა. ბოლო წლების ზრდის ტენდენციის გათვალისწინებით პროგნოზირებულია საშუალოდ 5%-იანი წლიური მატება. 10 წლიან პერიოდში ტურისტული ნაკადების საპროგნოზო მაჩვენებლები მოცემულია ცხრილში 7.2.1.

ცხრილი 7.2.1. ტურისტული ნაკადების ზრდის პროგნოზი 10 წლიან პერიოდში, ვიზიტორი/წელ.

წლები	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
ვიზიტორთა საპროგნოზო მაჩვენებლები	14700	15435	16206	17,017	17868	18761	19700	20684	21718	22804	23944	25141

7.3 ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის და ატრაქციების განვითარების პერსპექტივები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ფარგლებში უახლოეს 10 წლიან პერიოდში განიხილება ახალი ეკოტურისტული ლოკაციების განვითარება. გარდა ამისა, კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ახალი ნავმისადგომის მშენებლობა და არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია.

ეკოტურისტული ლოკაციების განვითარების გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში სამუშაოები განხორციელდება ტენდერის გზით გამოვლენილი კომპანიების საშუალებით. დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის არსებული პრაქტიკიდან გამომდინარე მშენებლობა-ოპერირების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის ვალდებულება (მათ შორის

ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადება და საჭიროების შემთხვევაში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმება) ინვესტორს ან მშენებელ კომპანიას დაეკისრება. იმ შემთხვევაში თუ საჭირო გახდა ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება, დოკუმენტი წარდგენილი იქნება სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“-ს სახელით.

7.4 ნარჩენების საპროგნოზო მაჩვენებლები

უახლოეს 10 წლიან პერიოდში პარკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობრივი შემადგენლობის მნიშვნელოვანი ცვლილება მოსალოდნელი არ არის და შესაბამისი იქნება წინამდებარე დოკუმენტის ცხრილში 6.1.1. წარმოდგენილ ჩამონათვალთან.

რაც შეეხება ნარჩენების რაოდენობრივი ცვლილების საპროგნოზო მაჩვენებლებს - დღეისათვის არ არსებობს ზუსტი სტატისტიკური მონაცემები პარკის ტერიტორიაზე წარმოშობილი და შეგროვებული ნარჩენების ზუსტი რაოდენობის შესახებ. წინამდებარე პარაგრაფში წარმოდგენილი გათვლები ეფუძნება ადგილზე მოპოვებულ ინფორმაციას (მათ შორის ადმინისტრაციის გამოკითხვის შედეგებს), გარკვეულ ექსპერტულ დაშვებებსა და სხვა მსგავს პროექტებში გამოყენებულ ინდექსებს.

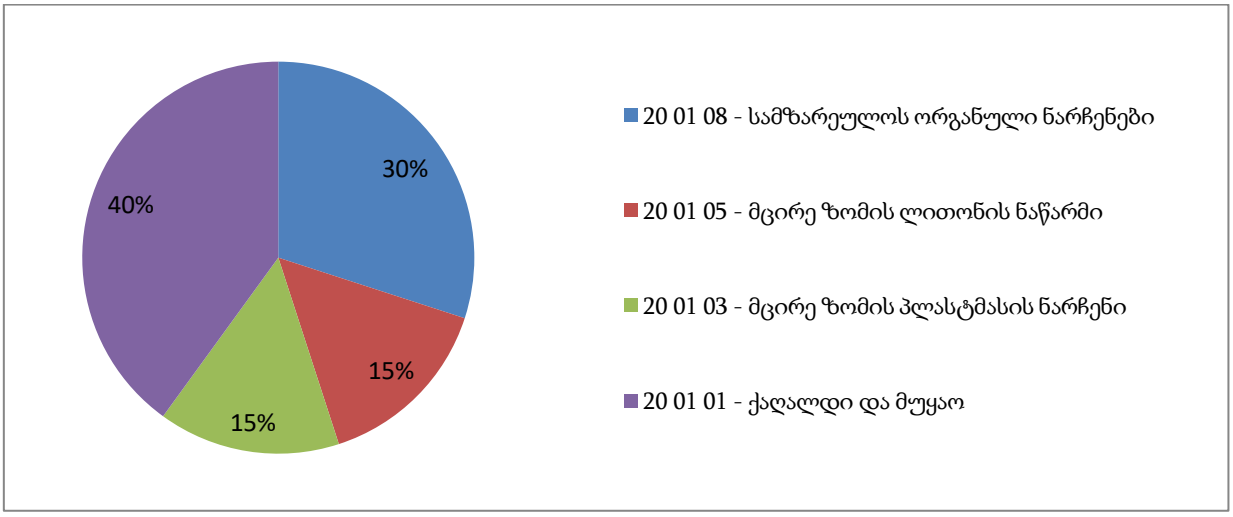
ვიზიტორები: ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების საშუალო რაოდენობა შეადგენს 0,5 კგ/კაც/დღე-ში. ვიზიტორების 10 წლიანი ზრდის პროგნოზის (იხ. ცხრილი 6.1.1.) გათვალისწინებით ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ჯამური რაოდენობები მოცემულია ცხრილში 7.4.1.

ცხრილი 7.4.1. ნარჩენების საპროგნოზო რაოდენობრივი მაჩვენებელი 10 წლიან პერიოდში, ტ/წელ

წლები	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
ნარჩენები, კგწელ	7350	7717,5	8103	8508,5	8934	9380,5	9850	10342	10859	11402	11972	12570,5
ნარჩენები, ტ/წელ	7,3	7,7	8,1	8,5	8,9	9,3	9,8	10,3	10,8	11,4	11,9	12,6

ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მიახლოებითი შემადგენლობა ნაჩვენებია დიაგრამაზე 7.4.1.

დიაგრამა 7.4.1. ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის მიახლოებითი გადანაწილება

ადმინისტრაცია: კონსერვატიული მიდგომით ადინისტრაციული შენობის ფარგლებში პერსონალის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების (საყოფაცხოვრებო) საშუალო რაოდენობა შეადგენს 1,0 კგ/კაც/დღე-ში. შესაბამისად პერსონალის არსებული რაოდენობის გათვალისწინებით დღეის მდგომარეობით წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობაა 55 კგ/დღ და 55 * 240 = 13 200 კგ/წელ (13,2 ტ/წელ). ადმინისტრაციის თანამშრომლების 10 წლიანი ზრდის პროგნოზის გათვალისწინებით 2034 წლისთვის ნარჩენების მიახლოებით რაოდენობად პროგნოზირებულია: 57კგ/დღ და 57 * 240 = 13 680 კგ/წელ (13,6 ტ/წელ).

ადინისტრაციული შენობის ეზოს პერიოდული დასუფთავების შედეგად ასევე წარმოიქმნება ე.წ. „მწვანე ნარჩენები“ საშუალო წლიური რაოდენობით 500 კგ/წელ (0,5 ტ/წელ). 10 წლიან პერსპექტივაში აღნიშნული ნარჩენების რაოდენობრივი ცვლილება მოსალოდნელი არ არის.

ასევე აღსანიშნავია, სატრანსპორტო საშუალებების (მათ შორის მოტორიზებული მცურავი საშუალებების) რემონტის დროს წარმოქმნილი სხვადასხვა სახის (მათ შორის სახიფათო) ნარჩენების წარმოქმნა. როგორც აღინიშნა, ადმინისტრაციის სარგებლობაშია 10 ერთეული სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალება და 8 ერთეული მოტორიზებული მცურავი სატრანსპორტო საშუალება. ადმინისტრაციის მიერ გამოყოფილია ცალკე საშტატო ერთეული, რომელიც საჭიროებისამებს უზრუნველყოფს სატრანსპორტო საშუალებების ადგილზე რემონტს და შესაბამისად ადგილი აქვს სხვადასხვა სახის ნარჩენების წარმოქმნას. ანალოგიური ობიექტების პრაქტიკიდან გამომდინარე წლის განმავლობაში წარმოქმნილი ნარჩენების მიახლოებითი რაოდენობები მოცემულია ცხრილში 7.4.2.

ცხრილი 7.4.2. ადმინისტრაციის მიერ ტექნიკური საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების მიახლოებითი რაოდენობები

კოდი და ნარჩენის დასახლება	მიახლოებითი რაოდენობა, ტ/წელ
20 01 27* - საღებავები, მელნები, წებოვანი და	0,03
20 01 33* - შერეული ბატარეები და აკუმულატორები	0,01
20 01 35* - წუნდებული ხელსაწყოები.	0,01
13 02 - ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ზეთები და ზეთოვანი ლუბრიკანტები (მათ შორის სახიფათო)	0,20
13 07 - თხევადი საწვავის ნარჩენები (სახიფათო)	0,20
15 02 - აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანისამოსი ან მსგავსი მასალა.(მათ შორის სახიფათო)	0,10
16 01 - განადგურებას დაქვემდებარებული სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები (მათ შორის მოწყობილობები) და მყობრიდან გამოსული და სატრანსპორტო საშუალებების სარემონტო სამუშაოებიდან მიღებული ნარჩენები (მათ შორის საბურევები, სამუხრუჭე ხუნდები და სხვა) (მათ შორის სახიფათო)	0,30
16 02 - წუნდებული/მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მისი ნაწილები (მათ შორის სახიფათო)	0,30
ჯამი	1,15

10 წლიან პერსპექტივაში, ცხილში წარმოდგენილი რაოდენობრივი მონაცემების მნიშვნელოვანი ცვლილება მოსალოდნელი არ არის. შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ეკოტურისტული ლოკაციების განვითარების პარალელურად აღნშნული ნარჩენების რაოდენობა მხოლოდ 20%-ით გაიზარდოს და შესაბამსიად შეადგინოს 1,38 ტ/წელ.

ადინისტრაციის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების ჯამური რაოდენობა შეადგენს:

- არსებული მდგომარეობით: 13,2+ 0,5 + 1,15 = 14,85 ტ/წელ;
- 10 წლიან პერსპექტივაში: 13,6 + 0,5 + 1,38 = 15,48 ტ/წელ.

მოსახლეობა: განსახილველი დაცული ტერიტორიების სიახლოვეს არსებულ დასახლებულ პუნქტებში უახლოეს 10 წლიან პერიოდში მოსახლეობის რაოდენობის მნიშვნელოვანი ზრდა

მოსალოდნელი არ არის. დღეისათვის ზოგიერთ დასახლებაში აღინიშნება მუდმივი მოსახლეობის კლება. შესაბამისად 10 წლიან პერსპექტივაში მოსახლეობის მხრიდან წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობრივი ზრდა ან სახეობრივი ცვლილება მოსალოდნელი არ არის.

კონტრაქტორი კომპანიები: დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის ან ახალი ეკოტურისტული ლოკაციების მოწყობის პროცესში წარმოიქმნება სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები (მათ შორის სახიფათო ნარჩენებიც). როგორც აღინიშნა, ამ ტიპის ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა ინვესტორ ან კონტრაქტორ სამშენებლო კომპენიებს ეკისრება. დღეისათვის აღნიშნული წყაროების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობების ზუსტი პროგნოზირება შეუძლებელია. უხეში შეფასებით დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ამ ტიპის ნარჩენები დაახლოებით 0,5-1,0 ტ/წელ-ს შეადგენს. პერსპექტივაში აღნიშნული ნარჩენების რაოდენობა 100-200%-ითაც შეიძლება გაიზარდოს. ნარჩენების რაოდენობრივი მაჩვენებლები განსაზღვრული უნდა იყოს ინდივიდუალურ პროექტებში, პროექტის სპეციფიკისა და მასშტაბების მიხედვით და ასახული უნდა იყოს ინდივიდუალურ ნარჩენების მართვის გეგმებში.

მოიჯარე კომპანიები: როგორც აღინიშნა, მოიჯარე კომპანიებისგან წარმოქმნილი ნარჩენებიდან აღსანიშნავია სატრანსპორტო საშუალებების, მათ შორის მცურავი საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები. როგორც აღინიშნა, ამ ტიპის ნარჩენების მართვის ვალდებულება საკუთრივ მოიჯარე კომპანიების არის. წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლები დაახლოებით ანალოგიურია ადმინისტრაციის მიერ ტექნიკური საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენებისა (იხ. ცხრილი 7.4.2.). შესაბამისად ამჟამად წარმოქმნილი ნარჩენების (მათ შორის სახიფათო ნარჩენების) რაოდენობა შეადგენს 1,25 ტ/წელ, ხოლო 10 წლიან პერსპექტივაში ეს მაჩვენებელი შეიძლება 1,5 ტონამდე/წელ, გაიზარდოს. მოიჯარე კომპანიების პერსონალის მიერ წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რაოდენობა მცირეა და იგი შეიძლება ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების საერთო რაოდენობაში შეიძლება გავითვალისწინოთ.

8 ნარჩენების მართვის ალტერნატივების ანალიზი

„ნარჩენების მართვის კოდექსი“-ს მიხედვით ნარჩენების მართვა გულისხმობს: ნარჩენების შეგროვებას, დროებით შენახვას, წინასწარ დამუშავებას, ტრანსპორტირებას, აღდგენას და განთავსებას, ასევე ამ საქმიანობების, ღონისძიებებისა და ოპერაციების ზედამხედველობას და ნარჩენების განთავსების ობიექტების შემდგომ მოვლას.

წინამდებარე პარაგრაფში შეფასებულია ნარჩენების მართვის ძირითად ეტაპების გონივრული ალტერნატივები. განსახილველი დაცული ტერიტორიების სპეციფიკიდან და სიტუაციური ანალიზიდან გამომდინარე შერჩეულია ოპტიმალური ვარიანტები, რაც შემდგომ პარაგრაფებში განხილულია უფრო დეტალურად.

8.1 ნარჩენების შემცირების ალტერნატივები

წინა პარაგრაფებში წარმოდგენილი „ვინ, სად, რა“ ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ დღეისათვის განსახილველი დაცული ტერიტორიების დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროებს ადგილობრივი მოსახლეობა წარმოადგენს. შესაბამისად აღნიშნულ წყაროებთან მიმართებაში ნარჩენების მოცულობების შემცირების ღონისძიებების გატარების პრაქტიკული ღირებულება საკმაოდ მაღალია. მეორე მხრივ ამ მიმართულებით დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის კომპეტენცია ნაკლებად ვრცელდება და ძირითადად ცნობიერების ამაღლების პროგრამებით შემოიფარგლება. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდევბარებული დაცული ტერიტორიები, რომლებიც განლაგებულია 6 მუნიციპალიტეტში (ფოთის, ხობის,

ლანჩხუთის, ზუგდიდის, სენაკის და ჩოხატაურის), იმის ნათელი მაგალითია, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციის მხრიდან მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და განთავსების პროგრამებთან კოორდინაცია და მაღალი ხარისხის ჩართულობის უზრუნველყოფა გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

თავისი კომპეტენციის ფარგლებში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მხრიდან ნარჩენების შემცირების ალტერნატიული ღონისძიებებიდან აღსანიშნავია:

- საკუთარი ნარჩენების მოცულობების შემცირება საჭირო მასალების და საშუალებების ოპტიმალური შერჩევის გზით, მაგალითად: სათანადო შეფუთვის მქონე გარემოსადმი მეგობრული პროდუქტების შეძენა, როგორიცაა ქაღალდი, მრავალჯერადი გამოყენების კარტრიჯები, ეკონათურები და სხვა;
- სარემონტო სამუშაოებისას წარმოქმნილი ნარჩენების, მათ შორის წუნდებული ხელსაწყოების შემცირების ეფექტური გზა არის ტექნიკური და სატრანსპორტო საშუალებების დროული ტექ-მომსახურება;
- ვიზიტორთა ცენტრში და ეკოტურისტული თვალსაზრისით სხვა აქტიურ ლოკაციებზე ვიზიტორებისთვის სხვადასხვა სახის ფასიანი მრავალჯერადი გამოყენების ინვენტარის შეთავაზება (მაგალითად წყლის მრავალჯერადი ბოთლები, ლაშრობისთვის გამოსაყენებელი ჩანთები და სხვა);
- ნარჩენების მართვის საკითხის გათვალისწინება მოიჯარე და კონტრაქტორ კომპანიებთან გაფორმებული ხელშეკრულებების ფარგლებში.

ადმინისტრაციის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების სწორი მართვის (მათ შორის შემცირების) ერთ-ერთი ეფექტური გზა შეიძლება იყოს მის დაქვემდებარებაში არსებული წყალმცურავი სატრანსპორტო საშუალებების რემონტი მოახდინოს სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიებზე, რაც უზრუნველყოფს ამ ტიპის ნარჩენების ეფექტურად მართვის შესაძლებლობებს. შესაბამისად შემცირდება დაცული ტერიტორიების დაბინძურების რისკები.

8.2 ნარჩენების შეგროვების და გამოტანის ალტერნატივები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიებისთვის განხილულია ნარჩენების შეგროვების შემდეგი ალტერნატივები:

1. ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების განლაგება მხოლოდ დაცული ტერიტორიების შესასვლელებთან, ხოლო დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებულ ეკოტურისტულ ლოკაციებზე დაინერგოს პრინციპი „ნარჩენების გარეშე – გამოგაქვს ის, რაც შეგაქვს";
2. ნარჩენების შესაგროვებელი დიდი ზომის კონტეინერების განლაგება დაცული ტერიტორიების შესასვლელებთან (ნარჩენების შეგროვების ძირითადი პუნქტი). ასევე შედარებით მცირე ზომის კონტეინერების განლაგება მოხდეს პოპულარულ ეკოტურისტულ ლოკაციებზეც (შეგროვების წინასწარი პუნქტები).
    - შეგროვების წინასწარი პუნქტებიდან ძირითად პუნქტამდე ნარჩენების ტრანსპორტირება ხორციელდება დაცული ტერიტორიების თანამშრომლების მიერ;
    - შეგროვების წინასწარი პუნქტებიდან ძირითად პუნქტამდე ნარჩენების ტრანსპორტირება ხორციელდება კონტრაქტორი კომპანიის დახმარებით.

1-ლი ვარიანტის შემთხვევაში საჭიროა მეტი ძალისხმევა ეფექტიანი განათლების სისტემის დანერგვისა და კარგად განსაზღვრული წესების დაცვის უზრუნველყოფის მხრივ, ასევე საჯარიმო სანქციების გამოყენება.

მე-2 ვარიანტი მოითხოვს მეტ ფინანსურ და ადამიანურ რესურს შეგროვების წინასწარი პუნქტების მომსახურების მიზნით. ამ შემთხვევაში ასევე აუცილებელია მკაცრი კონტროლის მექანიზმების დანერგვა და მიზანმიმართული ღონისძიებების გატარება, რომ ადგილი არ ჰქონდეს საპირისპირო შედეგებს (მაგ. შეგროვების წინასწარი პუნქტების დაზიანება

არასისტემური მოვლენების ზემოქმედებით ან სხვადასხვა ადამიანური ფაქტორების გამო; სეპარირებული შეგროვების პრინციპების დარღვევა მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის მიერ ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების უსისტემო გამოყენების გამო და ა.შ.).

თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიებისთვის შემოთავაზებულია ნარჩენების შეგროვების კომბინირებული სქემის გამოყენება, კერძოდ:

- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვების მიზნით უნდა დაინერგოს მე-2 ალტერნატიული ვარიანტი, რაც გულისხმობს ნარჩენების შეგროვების ძირითადი პუნქტის ოპერირებას ადმინისტრაციულ შენობასთან. ასევე წინასწარი შეგროვების პუნქტები უნდა მოეწყოს, ისეთ ეკოტურისტულ ლოკაციებზე, როგორიცაა:
  - რეინჯერთა სადგური ჭურიის უბანზე;
  - თოკების პარკი;
  - სხვა ანალოგიურ ეკოტორისტულ ლოკაციებზე, რომელიც შეიძლება განვითარდეს წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმის მოქმედების პერიოდში.
- კაცობურის აღკვეთილის და პონტოს მუხის აღკვეთილის, ასევე ეკოტურისტული ბილიკების და საკემპინგე ლოკაციების ფარგლებში უპირატესობა უნდა მიენიჭოს პრინციპს „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“.

დღეისათვის, წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობრივი და სახეობრივი ანალიზის მიხედვით ეკოტურისტული ლოკაციებიდან ნარჩენების გამოტანისთვის კონტრაქტორი კომპანიების გამოყენება ფინანსური და ტექნიკური თვალსაზრისით არ არის მიზანშეწონილი. ნარჩენების ეფექტური მართვის მიზნით უმჯობესია ნარჩენების გამოტანა განხორციელდეს დაცული ტერიტორიების თანამშრომლების მიერ. თუმცა, პერსპექტივაში, ეკოტურისტული ლოკაციების და შესაბამისად ნარჩენების რაოდენობრივი ზრდის პარალელურად შესაძლებელია დღის წესრიგში დადგეს ასეთი ალტერნატივის გამოყენება.

რაც შეეხება სატრანსპორტო და სხვა ტექნიკური საშუალებების (მათ შორის განსაკუთრებით მცურავი საშუალებების) რემონტის დროს წარმოქმნილ სახეიფათო და არასახიფათო ნარჩენებს. როგორც აღინიშნა მცურავი საშუალებების რემონტი ხდება ძირითადად ადგილზე (ნავმისადგომებზე). რაც უნდა განხორციელდეს სპეციალურად შერჩეულ ტერიტორიებზე, ასევე რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები უნდა შეგროვდეს და გადატანილი იქნეს ადმინისტრაციულ შენობასთან არსებულ საცავში. საცავში უნდა მოხდეს აღნიშნული ნარჩენების სეპარირებული დასაწყობება (იხ. პარაგრაფი 8.3.).

8.3 ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ალტერნატივები

კოდექსის განმარტებით ნარჩენების წინასწარი დამუშავება სხვა ოპერაციებთან ერთად გულისხმობს სეპარირებასაც, რაც თავის მხრივ წარმოადგენს ნარჩენების შეგროვების ისეთი მეთოდების გამოყენებას, რომლის დროსაც ნარჩენების ნაკადები მათი შემდგომი დამუშავების ხელშეწყობისათვის განცალკევებულია სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით.

განსახილველი დაცული ტერიტორიების ფარგლებში სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის დანერგვისთვის მნიშვნელოვანია გადაწყვეტილების მიღება, იმის თაობაზე თუ რა ტიპის ნარჩენები უნდა ჩაერთოს დამუშავების (აღდგენის) პროგრამაში. თავის მხრივ ამისთვის საჭიროა ასეთი ტიპის ნარჩენების გასაღების ბაზრების/შესაბამისი კონტრაქტორების იდენტიფიცირება.

შერეული საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სეპარირება:

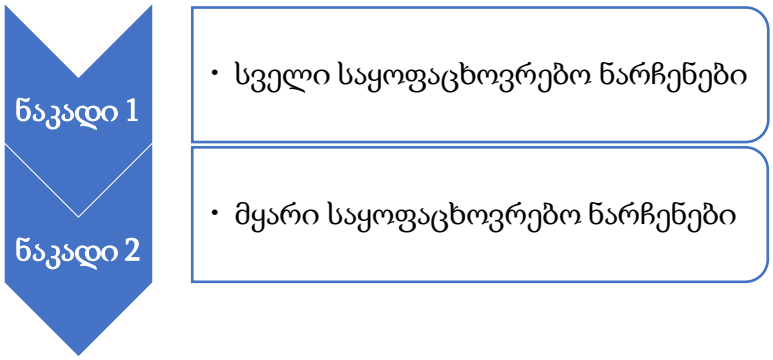
განსახილველი დაცული ტერიტორიების სიახლოვეს მოქმედებს სხვადასხვა ტიპის ნარჩენების გადამამუშავებელი ობიექტები, მათ შორის: ქაღალდის და მუყაოს, მინის, მეტალის, პლასტიკის.

თუმცა დღეისათვის ესეთი ობიექტები ძირითადად ორიენტირებულია მსხვილ მომწოდებლებზე. ამასთანავე ასეთი ობიექტების ტექნოლოგიური ხაზები არ არის გათვლილი სხვადასხვა ფიზიკურ კონდიციაში მყოფი ნარჩენების რეციკლირებაზე. გარკვეული სირთულეებია ტრანსპორტირების ოპერაციებთან დაკავშირებით.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ასევე დღეისათვის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობრივი ანალიზის საფუძველზე შემოთავაზებულია სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის ეტაპობრივი დანერგვის ალტერნატივები, კერძოდ:

- საწყის ეტაპზე ნარჩენების 2 ნაკადად (იხ. დიაგრამა 8.3.1.) სეპარირებული პრაქტიკის დანერგვა ძირითად ლოკაციაზე (ადმინისტრაციული შენობა და ვიზიტორთა ცენტრი), რასაც ძირითადად სადემონტრაციო, საგანმანათლებლო და ცნობიერების ამაღლების მიზნები ექნება;

დიაგრამა 8.3.1. ნარჩენების 2 ნაკადად სეპარირება

- შემდგომ ეტაპებზე ნარჩენების 4 ნაკადად (1. ქაღალდი/მუყაო; 2. პლასტმასი/პოლიეთილენი; 3. ლითონის მცირე ზომის ნაწარმი; 4. ორგანული ნარჩენები) სეპარირებული პრაქტიკის დანერგვა ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ტერიტორიაზე (იხ. დიაგრამა 8.3.2.). ასევე ვალდებულებების დაკისრება მოიჯარე და კონტრაქტორი კომპანიებისთვის. აღნიშნულ ეტაპებზე დიდი მნიშვნელობა მიენიჭება ნარჩენების გასაღების ბაზრების და შესაბამისი კონტრაქტორების იდენტიფიცირებას.

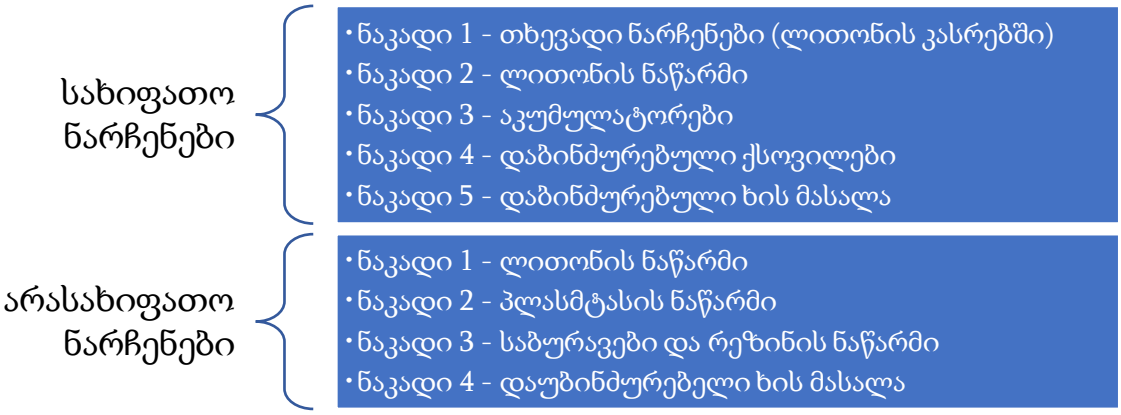
დიაგრამა 8.3.2. ნარჩენების 4 ნაკადად სეპარირება

სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (სახიფათო და არასახიფათო) სეპარირება:

სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების სეპარირებული დასაწყობება უნდა მოხდეს ადმინისტრაციულ შენობასთან არსებულ სათავსოში. ნარჩენების სეპარირებული დასაწყობება შესაძლებელია მოხდეს შემდეგ ნაკადებად (იხ. დიაგრამა 8.3.3.).

დიაგრამა 8.3.3.

8.4 ნარჩენების აღდგენის ალტერნატივები

დაცული ტერიტორიების ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების ადგილზე აღდგენის მხოლოდ ერთი ალტერნატიული ვარიანტი - კომპოსტირებაა ოპტიმალური (ნარჩენების მართვის კოდექსის მიხედვით - აღდგენის ოპერაცია კოდით „R3“).

განსახილველ შემთხვევაში, სადაც ეზოს დასუფთავების პროცესში გროვდება ე.წ. „მწვანე ნარჩენები“, შემოთავაზებულია კომპოსტირების პრაქტიკის ეტაპობრივი დანერგვის ალტერნატივები, კერძოდ:

- საწყის ეტაპზე ნარჩენების კომპოსტირების ყუთის დაყენება ძირითად ლოკაციაზე (ადმინისტრაციული შენობა და ვიზიტორთა ცენტრი), რასაც ექნება სადემონსტრაციო-საგანმანათლებლო ხასიათი;
- შემდგომ ეტაპებზე კომპოსტირების უბნის მოწყობა ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ტერიტორიაზე.

ამასთანავე, ადმინისტრაციულ შენობასთან გათვალისწინებულ სათავსში დასაწყობებული ნარჩენების (მათ შორის სატრანსპორტო საშუალებების შეცვლილი სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები) გადაცემა უნდა მოხდეს შესაბამისი კონტრაქტორებისთვის, რომლებიც ნარჩენების აღდგენას უზრუნველყოფენ R1-R9 კოდების შესაბამისად.

8.5 ნარჩენების დროებითი შენახვის ალტერნატივები

კოდექსის განმარტებით ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტი ეს არის ობიექტი, სადაც ინახება ნარჩენები 3 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია აღდგენისთვის, ან 1 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია განთავსებისთვის. 50 ტონაზე ნაკლები არასახიფათო და 2 ტონაზე ნაკლები სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება სპეციალურ რეგისტრაციას არ ექვემდებარება.

ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტი უნდა მოეწყოს ადმინისტრაციული შენობის ფარგლებში, სადაც მოხდება სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (სახიფათო და არასახიფათო) დროებიტი სეპარირებული დასაწყობება.

ნარჩენები ადგილზე დარჩება მინიმალური დროის განმავლობაში და რაც შეიძლება სწრაფად გატანილი იქნება საცავიდან. ნარჩენები შეინახება ისე, რომ გამოირიცხება:

- შემთხვევითი გაჟონვა ან დაღვრა, მიწის ან მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება, კონტეინერების გატეხვა შემთხვევითი შეჯახების შედეგად, ჰაერთან კონტაქტი მეორადი შეფუთვის და/ან თავსახურების გამოყენებით;
- კონტეინერების კოროზია ან ცვეთა, როგორც გარემოს (თავშესაფრის უზრუნველყოფის გზით), ისე თვითონ ნარჩენების მიერ; საამისოდ შეირჩევა კონკრეტული ნარჩენების მიმართ გამძლე კონტეინერები;
- ქურდობა, ობიექტის დაცული პერიმეტრის ფარგლებში ნარჩენების დაუცველად განთავსების გამო.

თხევადი სახიფათო ნარჩენების კონტეინერები შესაბამისობაში იქნება შემადგენლობასა და სახიფათოობასთან. გამოყენებულ იქნება მხოლოდ კარგ მდგომარეობაში მყოფი ტარა. აიკრძალება ისეთი ტარის გამოყენება, რომლებიც შეიძლება რეაგირებდეს შიგთავსთან ან, საიდანაც შეიძლება გამოჟონოს სახიფათო ნივთიერებამ. ყველა სახიფათო ნარჩენები მკაცრად იქნება სეგრეგირებული დანარჩენი ნარჩენებისაგან. ერთ კონტეინერში შეიძლება განთავსდეს მხოლოდ ერთი სახის სახიფათო ნარჩენი. მყარი და თხევადი ნარჩენები ერთამენთს არ უნდა შეერიოს.

დროებითი შენახვის სათავსისთვის დაცული იქნება შემდეგი პირობები:

- სათავსის იატაკი, კედლები და ჭერი მოპირკეთებული იქნება ისეთი მასალით, რომელიც დაექვემდებარება სველი წესით დამუშავებასა და დეზინფექციას;
- სათავსის შესასვლელთან იქნება სათანადო აღნიშვნა (ეტიკეტირება) და დაცული იქნება არაუფლებამოსილი პირების შეღწევისგან;
- სათანადო აღნიშვნა (ეტიკეტირება) ექნება სათავსოში დასაწყობებულ სახიფათო ნარჩენების ტარას/შეფუთვას;
- სხვადასხვა დასახელების სახიფათო ნარჩენები განთავსდება ცალ-ცალკე;
- სათავსოში დაცული იქნება ჰიგიენური და სანიტარული პირობები.
- აიკრძალება ნარჩენებს ელექტროგამათბობელი ხელსაწყოების სიახლოვეს განთავსება;
- აიკრძალება სათავსოში საკვების მიღება, სიგარეტის მოწევა.

8.6 ნარჩენების ტრანსპორტირების ალტერნატივები

დღეისათვის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების საბოლოო განთავსების ადგილებამდე ტრანსპორტირება მუნიციპალური სამსახურების მიერ ხდება. პერსპექტივაში, ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის დანერგვასთან ერთად, შემოთავაზებულია ნარჩენების ტრანსპორტირების ორი ალტერნატიული ვარიანტი:

1. სეპარირებული ნარჩენების ტრანსპორტირება ნარჩენების მიღება-გადამუშავებაზე პასუხისმგებელი კონტრაქტორების მიერ;
2. სეპარირებული ნარჩენების ტრანსპორტირება საბოლოო განთავსების/აღდგენის ადგილებამდე საკუთარი ძალებით (საკუთარი სატრანსპორტო საშუალებებით).

ნარჩენების ტრანსპორტირების მეთოდი მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია ნარჩენების გადამამუშავებელი ობიექტების ადგილმდებარეობაზე და მათ მოთხოვნებზე. პერსპექტივაში შეიძლება დაინერგოს ორივე, ან კომბინირებული ტრანსპორტირების მეთოდი. აქვე აღსანიშნავია, რომ მე-2 ალტერნატიული ვარიანტი საჭიროებს დამატებით ინვესტიციებს სატრანსპორტო საშუალებების შეძენასთან დაკავშირებით. მეორე მხრივ, 1-ლი ალტერნატივის დამატებითი ფინანსური ხარჯები მომსახურების გაზრდილ ღირებულებას შეიძლება უკავშირდებოდეს.

9 ნარჩენების მართვის დაგეგმვა

9.1 ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ღონისძიებები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია უზრუნველყოფს ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ღონისძიებების გატარებას, რაც გულისხმობს:

- ადგილობრივ მოსახლეობასთან ეფექტიანი კომუნიკაცია, მათი ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლება;
- ეფექტიანი კოორდინაცია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და განთავსების პროგრამებთან (დეტალურად აღწერილია შესაბამის პარაგრაფში);
- მდ. მუნჩიაზე დაცული ტერიტორიების საზღვართან (მიახლოებითი კოორდინატები: X 721908 Y 4687355 ; X 721908 Y 4687375)
  ნარჩენების დამჭერის დაყენება. ამ ლოკაციაზე დამჭერის დაყენება უზრუნველყოფს მყარი ნარჩენების, დაცული ტერიტორიის საზღვრებში, მოხვედრის პრევენციას;
- კონტრაქტორების/ინვესტორების კონტროლი, მათ ინდივიდუალურ ნარჩენების მართვის გეგმებში შემდეგი საკითხების გათვალისწინების მიზნით:
  - სამუშაო ზონების საზღვრების დაცვის ეფექტური ღონისძიებები, რათა ადგილი არ ჰქონდეს სამშენებლო და ნგრევის მასალების დამატებით წარმოქმნას;
  - დაცული ტერიტორიების საზღვრებში შემოსატანი სამშენებლო-სარეკონსტრუქციო მასალების და ინსტრუმენტების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი კონტროლის ეფექტური ღონისძიებები;
- საკუთარი ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ღონისძიებების ეფექტურად გატარება, რაც თავის მხრივ გულისხმობს შემდეგს:
  - სათანადო შეფუთვის მქონე გარემოსადმი მეგობრული პროდუქტების შეძენა, როგორიცაა ქაღალდი, მრავალჯერადი გამოყენების კარტრიჯები, ეკონათურები და სხვა;
  - უსაფრთხოებისა და ჯანდაცვის ნორმების დაცვით ცალკეული სახის ინვენტარის გამოყენება შეძლებისდაგვარად მრავალჯერადად;
  - დაზიანებული და მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები შეძლებისდაგვარად შეკეთება და ხელმეორედ გამოყენება (მაგ. დაცლილი კარტრიჯები გადაეცემა მომწოდებელს და მოხდება მათი დატენვა-აღდგენა);
  - მცირე რაოდენობით მედიკამენტების, ასევე ეზოს ფარგლებში მწვანე ნარგავების შეწამვლისთვის საჭირო ქიმ-პრეპარატების შესყიდვისას გაკონტროლდება მათი ვარგისიანობის ვადა;
  - ადმინისტრაციის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების სწორი მართვის (მათ შორის შემცირების) ერთ-ერთი ეფექტური გზა შეიძლება იყოს მის დამქვემდებარებაში არსებული წყალმცურავი საშუალებების შეკეთება განხორციელდეს უბნებში შერჩეულ იზოლირებულ ტერიტორიებზე, აღნიშნული მეთოდი შეიძლება არ განიხილება, როგორც ნარჩენების რაოდენობის შემცირების ტიპიურ მეთოდად, თუმცა შემცირდება დაცული ტერიტორიების დაბინძურების რისკები და გაიზრდება ნარჩენების სწორად მართვის შესაძლებლობები.
- ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ღონისძიებების ეფექტურად გატარება, რაც თავის მხრივ გულისხმობს შემდეგს:
  - ეკოგანათლების და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების გატარება (2016-2023 წწ. განმავლობაში ჩატარდა 93 გარემოსდაცვითი აქტივობა სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით; მათ შორის: 2 გამწვანების აქცია, მწვანე კალენდრით გათვალისწინებული 12 ღონისძიება, 42 თემატური პრეზენტაცია, 15 ეკოტური. 3 დასუფთავების აქცია, 2 (შავი ზღვის და დედამიწის დაცვის დღის) კვირეული);
  - ვიზიტორთა ცენტრში და ეკოტურისტული თვალსაზრისით სხვა აქტიურ ლოკაციებზე სხვადასხვა სახის ფასიანი მრავალჯერადი გამოყენების ინვენტარის შეთავაზება (მაგალითად წყლის მრავალჯერადი ბოთლები, ლაშქრობისთვის

გამოსაყენებელი ჩანთები და სხვა). კარგი პრაქტიკა იქნება მსგავს საველე ინვენტარზე დატანილი იყოს შესაბამისი საინფორმაციო წარწერები ან დაცული ტერიტორიების რუკა, სადაც მონიშნული იქნება ნარჩენების შესაგროვებელი ლოკაციები

9.2 ნარჩენების შეგროვება და სეპარირების მეთოდები

როგორც ალტერნატივების ანალიზის პარაგრაფში აღინიშნა, კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში შემოთავაზებულია ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების მეთოდების დანერგვა მხოლოდ ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ლოკაციაზე. შემოთავაზებულია, რომ სეპარირებული შეგროვების ღონისძიებები დაინერგოს 2 ეტაპად:

I. **ეტაპი** - ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პრინციპების დანერგვა-გაუმჯობესება ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ტერიტორიაზე, რასაც ექნება სადემონსტრაციო, საგანმანათლებლო დანიშნულება. ამ ეტაპზე საყოფაცხოვრებო ნარჩენები ნარჩენები დახარისხებული იქნება 2 კატეგორიად - სველი და მყარი ნარჩენები (8.3.1.) ამასთანავე სეპარირებული შეგროვება დაინერგება სატრანსპორტო საშუალებების რემონტის შედეგად წარმოქმნილი სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენებისთვისაც - იხ. დიაგრამა 8.3.3. (2025-2026 წლიდან).

II. **ეტაპი** - ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პრინციპების დანერგვა-გაუმჯობესება ადმინისტრაციული შენობის და ვიზიტორთა ცენტრის ტერიტორიაზე. ამ ეტაპზე არასახიფათო ნარჩენები დახარისხებული იქნება 4 ნაკადად: 1. ქაღალდი/მუყაო; 2. პალსტმასი/პოლიეთილენი; 3. ლითონის მცირე ზომის ნაწარმი; 4. ორგანული ნარჩენები; სახიფათო ნარჩენების დახარისხება მოხდეს 2 ნაკადად: 1. შერეული ბატარეები და 2. ლუმინესცენტური ან სხვა ვერცხლისწყლის შემცველი ნარჩენები (იხ. დიაგრამა 8.3.2.) (2030 წლიდან).

ეკოტურისტულ ლოკაციებზე ვიზიტორების მიერ წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო ნარჩენები: ეკოტურისტული ბილიკების და ლოკაციების ფარგლებში წინასწარი შეგროვება გათვალისწინებული არ არის. პრინციპით „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“ შერეული ნარჩენები განთავსდება უახლოეს მუნიციპალურ კონტეინერებში.

გარეშე წყაროების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენები, რომელიც ვრცელდება დაცული ტერიტორიების საზღვრებში - ნაწილობრივ გროვდება რეინჯერების მიერ. შერეული ნარჩენები გაიტანება უახლოეს მუნიციპალურ კონტეინერებში.

9.2.1 მოთხოვნები ნარჩენების შეგროვების და გამოტანის პროცესში

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია უზრუნველყოფს შესაბამისი ღონისძიებების გატარებას ნარჩენების ეფექტური შეგროვების და გამოტანის პროცესში:

- აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე მოხდება ნარჩენების წარმოქმნის მხრივ პრიორიტეტული ლოკაციების განსაზღვრა და ნარჩენების გამოტანის ეფექტური მარშრუტების შერჩევა;
- აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე მოხდება მუნიციპალუტეტების შესაბამის სამსახურებთან კომუნიკაცია პრიორიტეტულ ლოკაციებზე ნარჩენების შესაგროვებელი ურნების დამატება-განახლების მიზნით;
- აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე მოხდება ნარჩენების შესაგროვებელი საკუთარი ინვენტარის შეფასება და საჭიროების მიხედვით პრიორიტეტულ ლოკაციებზე ნარჩენების შესაგროვებელი ურნების დამატება-განახლება-წესრიგში მოყვანა;

- ვიზიტორთა ცენტრში დაინერგება მოკლე ტრეინინგების პრაქტიკა ტურისტული ჯგუფებისთვის, რომლის შინაარსი უნდა იყოს მათთვის ინფორმაციის მიწოდება შემდეგ საკითხებზე:
  - პრინციპის „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“ აუცილებლობის შესახებ;
  - მუნიციპალური კონტეინერების ადგილმდებარეობების შესახებ;
  - სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის და მნიშვნელობის შესახებ.
- წელიწადში ორჯერ (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ) განხორციელდება დაცული ტერიტორიების მგრძნობიარე მონაკვეთების მასშტაბური დასუფთავება და ნარჩენების შეგროვება. დასუფთავების აქციაში ჩართული იქნებიან მოხალისეები (მოსწავლეები, სტუდენტები და სხვა);
- ადმინისტრაციულ შენობაში წარმოქმნილი მცირე რაოდენობით სახიფათო ნარჩენების შეგროვების პროცესში გათვალისწინებული იქნება შემდეგი საკითხები:
  - ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერი განთავსდება დახურულ შენობაში, მაქსიმალურად იზოლირებულ ოთახში;
  - სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა და კონტეინერი აღინიშნება შესაბამისი აღმნიშვნელი ნიშნით (ეტიკეტით);
  - აკრძალულია ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების მოთავსება ერთსა და იმავე კონტეინერში;
  - აკრძალულია ნარჩენების ხელით ჩაწნეხა;
  - ვიზიტორთა ცენტრის შენობაში გამჭირვალე სადემონსტრაციო ყუთის მოწყობის შემთხვევაში ნარჩენები განთავსებული იქნება სექციებად. აღნიშნულ ყუთში განთავსდება მხოლოდ შერეული ბატარეები და ხელსაწყოები. აკრძალული იქნება აღნიშნულ ყუთში ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ნარჩენების, ლუმინესცენტური ნარჩენების ან სხვა ვერცხლისწყლის შემცველი ნარჩენების განთავსება.

9.3 ნარჩენების ტრანსპორტირების პირობები

როგორც ზემოთ აღინიშნა, სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენების ტრანსპორტირება შესაძლოა განხორციელდეს ორი გზით:

1. სეპარირებული ნარჩენების ტრანსპორტირება ნარჩენების მიღება-გადამუშავებაზე პასუხისმგებელი კონტრაქტორების მიერ;
2. სეპარირებული ნარჩენების ტრანსპორტირება საბოლოო განთავსების/აღდგენის ადგილებამდე საკუთარი ძალებით (საკუთარი სატრანსპორტო საშუალებებით).

ნარჩენების ტრანსპორტირების მეთოდი მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია ნარჩენების გადამამუშავებელი ობიექტების ადგილმდებარეობაზე და მათ მოთხოვნებზე.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია, ნარჩენების საკუთარი ძალებით ტრანსპორტირების პროცესში გაატარებს შესაბამის ღონისძიებებს, მათ შორის:

- ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის განკუთვნილი ავტოსატრანსპორტო საშუალება იქნება ტექნიკურად გამართული. მისი აღჭურვილობა და კომპლექტაცია უნდა შეესაბამებოდეს გადასატანი ნარჩენების სახეობას. გამორიცხული უნდა იყოს ნარჩენების ქარით გაფანტვა ან ნალექების ნარჩენებზე ზემოქმედება;
- სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის განკუთვნილი ავტოსატრანსპორტო საშუალებას ექნებათ შესაბამისი აღმნიშვნელი ნიშანი;
- თავიდან იქნება აცილებული ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების ტრანსპორტირება;
- ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების განხორციელებამდე მიიღოს ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის სატრანსპორტო

საშუალების დაშვების მოწმობა, ხოლო სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი ვალდებულია სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს აღნიშნული მოწმობა;

- სახიფათო ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია, სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი და სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა (სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად).

9.4 ნარჩენების საბოლოო განთავსება ან აღდგენა

ნარჩენების მართვის პროცესის ბოლო ეტაპს მათი განთავსება (D) ან აღდგენა ® წარმოადგენს. განსახილველ დაცულ ტერიტორიებზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის პროცესში შემოთავაზებულია ორივე ღონისძიება. საწყის ეტაპზე უმეტესი სახეობის ნარჩენისთვის პრიორიტეტულად ჩაითვალა განთავსების ოპერაციები, რომ მოკლე პერიოდში მოხდეს არსებული პრობლემების გამოსწორება - დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების უსისტემო გავრცელების მაქსიმალური პრევენცია. შემდგომ ეტაპებზე, პრიორიტეტი ენიჭება აღდგენის ღონისძიებებს, რაც საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკაა. მნიშვნელოვანია, რომ აღდგენის ღონისძიებების პრიორიტეტიზაცია ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის დანერგვა-გაუმჯობესების პარალელურად მოხდეს.

ცხრილში 9.4.1. წარმოდგენილია ინფორმაცია ნარჩენების საბოლოო განთავსება-აღდგენის შემოთავაზებული ღონისძიებების შესახებ, ნარჩენების სახეობების მიხედვით.

ცხრილი 9.4.1. კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსების და აღდგენის ღონისძიებები

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	სახიფათოობის მახასიათებელი	განთავსების/აღდგენის ოპერაციები	
				განთავსების/აღდგენის კოდი	განმარტება//სავარაუდო კონტრაქტორი კომპანია
20 01 01	ქაღალდი და მუყაო	არა	-	R 5	გადაეცემა კონტრაქტორს შემდგომი აღდგენის მიზნით/ შპს „RONI“
20 01 02	მინა	არა	-	D 1, პერსპექტივაში R 5	მუნიციპალური სამსახურების მიერ ტრანსპორტირდება და განთავსდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე. პერსპექტივაში გადაეცემა კონტრაქტორს შემდგომი აღდგენის მიზნით
20 01 03	მცირე ზომის პლასტმასის ნარჩენი	არა	-	R 5	გადაეცემა კონტრაქტორს შემდგომი აღდგენის მიზნით/ შპს „ზუგო“, შპს „გიო-10“, შპს „როიალ პლასტიკი“, შპს „ბათუმის მილი“.
20 01 05	მცირე ზომის ლითონის ნაწარმი	არა	-	R 4	გადაეცემა კონტრაქტორს შემდგომი აღდგენის მიზნით/ შპს „ჯითიეი ჯგუფი“, შპს „ჯეო სტილი“ ან ჯართის მიმღები პუნქტები
20 01 08	სამზარეულოს ორგანული ნარჩენები	არა	-	R 3	გადაეცემა კონტრაქტორს შემდგომი აღდგენის მიზნით
20 01 32	მედიკამენტები	არა	-	D 1	მუნიციპალური სამსახურების მიერ ტრანსპორტირდება და განთავსდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე (ფოთის მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე)
20 02 01	კომპოსტირებადი ნარჩენები (ადმინისტრაციული შენობის ეზოს დასუფთავების პროცესში წარმოქმნილი „მწვანე“ ნარჩენები)	არა	-	R 3	კომპოსტირება ადგილზე
20 03 01	შერეული მუნიციპალური ნარჩენები	არა	-	D 1	მუნიციპალური სამსახურების მიერ ტრანსპორტირდება და განთავსდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე (ფოთის მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე)

20 01 27*	საღებავები, მელნები, წებოვანი და რეზინის, რომლების შეიცავს საშიშ ქიმიურ ნივთიერებებს;	დიახ	H 5	D 10 ან R 9	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს: • ნარჩენის ინსინერაციას //შპს „მედიკალ ტექნოლოჯი“ ან • ნარჩენის აღდგენას //შპს „სანიტარი“
20 01 33*	20 01 33* - შერეული ბატარეები და აკუმულატორები	დიახ	H 5	R 4	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / შპს „იგატუ“
20 01 35*	წუნდებული ხელსაწყოები	დიახ	H 4, H 5	R 4	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / შპს „იგატუ“
13 02	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ზეთები და ზეთოვანი ლუბრიკანტები	დიახ/არა	H 4, H 5	R1, R2, R9	გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / შპს გეჯეთი
13 07	თხევადი საწვავის ნარჩენები	დიახ	H 4, H 5	R1, R2, R9	გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / შპს გეჯეთი
16 01	განადგურებას დაქვემდებარებული სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები (მათ შორის მოწყობილობები) და მყობრიდან გამოსული და სატრანსპორტო საშუალებების სარემონტო სამუშაოებიდან მიღებული ნარჩენები (მათ შორის საბურევები, სამუხრუჭე ხუნდები და სხვა)	დიახ/არა	H 15	R1, R2, R3, R4	გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / განადგურებას დაქვემდებარებული საბურავების გადამუშავება
16 02	წუნდებული/მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მისი ნაწილები	დიახ/არა	H 15	R4, R5	გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს აღდგენას / შპს „იგატუ“
15 02 02*	ნავთობპროდუქტები თ დაბინძურებული ქსოვილები (საწმენდი ნაჭრები და დამცავი	დიახ	H 15	D 10	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს, რომელიც უზრუნველყოფს ნარჩენის ინსინერაციას //შპს „მედიკალ ტექნოლოჯი“, შპს „სანიტარი“

	ტანისამოსი)				
17 09 03*	სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები (მათ შორის შერეული ნარჩენები), რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს;	დიახ	H 5, H 7	D 10 (პერსპექტივაში - D 1)	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას, რომელიც უზრუნველყოფს ნარჩენის ინსინერაციას. პერსპექტივაში, ქვეყანაში სახიფათო ნარჩენების პოლიგონის მოწყობის შემთხვევაში ექვემდებარება ნაგავსაყრელზე განთავსებას. ***(ნარჩენის საბოლოო განთავსება-აღდგენის ვალდებულება ეკისრება კონტრაქტორს)***
17 09 04	შერეული სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები	არა	-	D 1	რეგიონში მოქმედ სამშენებლო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე. ***(ნარჩენის საბოლოო განთავსება-აღდგენის ვალდებულება ეკისრება კონტრაქტორს)***

- შპს „RONI“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №247/ს (08.08.2022);
- შპს „ზუგო“ –გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-64 (22.01.2019);
- შპს „გიო-10“ – გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-1034 (07.07.2021);
- შპს „როიალ პლასტიკი“ – გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-59 (31.01.2022);
- შპს „ბათუმის მილი“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №699/ს (08.12.2023);
- შპს „ჯითიეი ჯგუფი“ – გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-1117 (21.11.2019);
- შპს „ჯეო სტილი“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-50 (21.01.2020);
- შპს „მედიკალ ტექნოლოჯი“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-714 (26.07.2019) და №2-1261 (31.12.2020);
- შპს „იგატუ“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-983 (05.12.2018);
- შპს „სანიტარი“ - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების №2-153 (20.02.2020) და №2-351 (16.05.2018);
- განადგურებას დაქვემდებარებული საბურავების გადამუშავება - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების - N 2-363 (26.03.2021)
- შპს გეჯეთი - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დამტკიცების ბრძანების - N 2-1471 (26.12.2019)

9.5 მოთხოვნები კონტეინერების შერჩევასა და განთავსებასთან დაკავშირებით

როგორც ზემოთ აღინიშნა, განსახილველი დაცული ტერიტორიების ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევას წარმოადგენს მდინარეების დინებით შემოტანილი ნარჩენები. ეს მიუთითებს იმაზე რომ, მდინარის დინენების ზედა ბიეფში არსებულ დასახლებულ პუნქტებს სათანადოდ არ მიეწოდებათ ნარჩენების გატანის სერვისი, რაც იწვევს ხევებში სტიქიური ნაგავსაყრელების წარმოქმნას და შემდგომ მდინარის კალაპოტში ნარჩენების მოხვედრას. დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციამ, ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდის, სენაკის, აბაშის და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტების შესაბამის სამსახურებთან მჭიდრო კომუნიკაციის გზით, ერთობლივად უნდა განსაზღვროს მუნიციპალური კონტეინერების სათანადო შერჩევა და განთავსების ადგილების კორექტირება. ამავე დროს დაცული ტერიტორიების საზღვრებთან განსათავსებელი კონტეინერები, ადგილმდებარეობის მგრძნობიაროზიდან გამომდინარე ბიომრავალფეროვნების უსაფრთხოების დამატებით კრიტერიუმებს უნდა აკმაყოფილებდეს.

აქვე უნდა ავღნიშნოთ რომ, არსებული პრობლემის გადასაჭრელად ადმინისტრაციის მხრიდან იგეგმება მდ. მუნჩიაზე (მიახლოებითი კოორდინატები: X 721908 Y 4687355 ; X 721908 Y 4687375) ნარჩენების დამჭერის დაყენება. ამ ლოკაციაზე დამჭერის დაყენება უზრუნველყოფს მყარი ნარჩენების, დაცული ტერიტორიის საზღვრებში, მოხვედრის პრევენციას.

კონტეინერების შერჩევა და განთავსება უნდა განხორციელდეს შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

მუნიციპალური კონტეინერები შერეული საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების მიზნით:

- მუნიციპალური კონტეინერები უნდა იყოს სტანდარტული დიზაინის და გამძლე - მიზანშეწონილია ყველგან ერთი სტანდარტული დიზაინის კონტეინერების დადგმა;
- კონტეინერი უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების შემგროვებელი ავტომანქანის ჩატვირთვის მექანიზმს;
- კონტეინერები განთავსებული უნდა იყოს აქტიური სარგებლობის უბნებთან მაქსიმალურად ახლოს (განსაკუთრებით ეროვნული პარკის შესასვლელებთან), ვიზიტორებისთვის ხელმისაწვდომ ტერიტორიებზე. ამასთანავე კონტეინერები ორგანულად უნდა ერწყმოდეს გარემოს და არ უნდა არღვევდეს ესთეტიურ ხედს;
- კონტეინერების განთავსება უნდა მოხდეს სწორი რელიეფის პირობებში, მცენარეული საფარისგან მაქსიმალურად თავისუფალ უბანზე;
- კონტეინერების მაქსიმალურად დაცული უნდა იყოს გარეშე ფაქტორებისგან (მათ შორის ამინდის გავლენისგან);
- დაცული ტერიტორიების სიახლოვეს განთავსებული კონტეინერების ტექნიკური მდგომარეობა, ასევე მათი რაოდენობა უნდა მოწმდებოდეს წელიწადში ორჯერ, აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ.

ადმინისტრაციის კონტეინერები სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების მიზნით:

- კონტეინერების განთავსება ვიზიტორებისთვის (მათ შორის ბავშვებისთვის) ხელმისაწვდომ ადგილებში;
- კონტეინერები კარგად უნდა იყოს ეტიკეტირებული (ნათლად უნდა იყოს მითითებული რა ტიპის ნარჩენების განთავსება უნდა მოხდეს კონკრეტულ კონტეინერში), კონტეინერში ნარჩენების სათანადო ფრაქციის სწორედ განთავსების პროცესის ხელშეწყობის მიზნით;
- კონტეინერების განთავსება და დიზაინი არ უნდა არღვევდეს ადგილმდებარეობის ვიზუალურ-ლანდშაფტურ გარემოს;
- კონტეინერების მაქსიმალურად დაცული უნდა იყოს გარეშე ფაქტორებისგან (მათ შორის ამინდის და ცხოველების გავლენისგან). ამავე დროს კონტეინერების დიზაინი მისი ადვილად დაცლის საშუალებას უნდა იძლეოდეს;

- კონტეინერების ტექნიკური მდგომარეობა, ასევე მათი რაოდენობა უნდა მოწმდებოდეს მინიმუმ წელიწადში ორჯერ, აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ.

მუნიციპალური კონტეინერების და დაცული ტერიტორიების ფარგლებში გათვალისწინებული სეპარირებული ნარცენების შესაგროვებელი კონტეინერების მაგალითები იხ. სურათებზე 9.5.1.

სურათები 9.5.1. ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების მაგალითები

მუნიციპალური კონტეინერები:

სეპარირებული შეგროვების კონტეინერები:

მოთხოვნები სახიფათო ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების მიზნით:

სახიფათო ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების უზრუნველყოფის მიზნით დაცული იქნება საქართველოს მთავრობის №145 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის - „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები“, კერძოდ:

- სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა მოხდება ისეთი დაუზიანებელი საშუალებებით, რომლებიც რეზისტენტულია მასში მოთავსებული ნარჩენების მიმართ;
- ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერები განთავსდება ღია მოედანზე, შენობის მაქსიმალურად იზოლირებულ ადგილას;
- სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა და კონტეინერი აღინიშნება საშიშროების კლასის აღმნიშვნელი ნიშნით (ეტიკეტით);
- სხვადასხვა კლასის ნარჩენების შესაგროვებლად განკუთვნილ კონტეინერებს ექნებათ ადვილადგასარჩევი განმასხვავებელი ნიშნები. ერთი და იმავე კლასის ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერები იქნება იდენტური;
- აიკრძალება ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების მოთავსება ერთსა და იმავე კონტეინერში;
- აიკრძალება სახიფათო ნარჩენების მოთავსება გაურეცხავ კონტეინერში, რომელშიც ინახებოდა ამ ნარჩენებთან შეუთავსებელი ნარჩენები ან სხვა მასალა;
- აიკრძალება ნარჩენების ხელით ჩაწნეხა;
- აიკრძალება ნარჩენების შეგროვება ხელთათმანების გარეშე.

ნარჩენების ეტიკეტირების მაგალითები მოცემულია ქვემოთ.

სურათი 9.5.2. ნარჩენების ეტიკეტირების მაგალითები

9.6 საინფორმაციო ნიშნები

დღეისათვის ერთ-ერთ გამოწვევას წარმოადგენს ნარჩენების მართვასზე ორიენტირებული საინფორმაციო ნიშნების არ არსებობა. ეფექტიანად ბრენდირებული და ოპტიმალურ ადგილებზე განთავსებული საინფორმაციო ნიშნები დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების უსისტემო გავრცელების პრევენციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ბერკეტია.

საინფორმაციო ნიშნების განთავსება-განახლების პროცესში ძირითად სამიზნე ობიექტებს წარმოადგენს:

- დაცული ტერიტორიების საზღვრისპირა დასახლებების მაცხოვრებლები;
- ვიზიტორები.

მაქსიმალური ეფექტის მისაღწევად მნიშვნელოვანია, რომ საინფორმაციო ნიშნების ბრენდირება და განთავსება შესაბამის სამიზნე ობიექტებზე იყოს აქცენტირებული. ცხრილში 9.6.1. წარმოდგენილია ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების საზღვრებში და საზღვრისპირა ადგილებში საინფორმაციო ნიშნების ეფექტური განაწილების შესახებ.

ცხრილი 9.6.1.

ადგილმდებარეობა	საინფორმაციო ნიშნების შინაარსი
დაცული ტერიტორიების საზღვრისპირა სოფლები, ასევე დასახლებები სადაც წარმოქმნილი ნარჩენები მდინარეების მიერ შემოიტანება დაცული ტერიტორიების საზღვრებში	მითითება დაცულ ტერიტორიებში მოქცევის წესებზე, ასევე ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ქვეყანაში მოქმედ საკანონმდებლო სანქციებზე. ნიშნები საჭიროებისამებრ წარმოდგენილი იყოს ასევე უცხოურ ენაზე
ვიზიტორთა ცენტრი	• მითითება დაცულ ტერიტორიებში მოქცევის წესებზე, ასევე ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ქვეყანაში მოქმედ საკანონმდებლო სანქციებზე; • საინფორმაციო ნიშნები ნარჩენების სეპარირებულ შეგროვებასთან დაკავშირებით; • ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების უბანზე საინფორმაციო დაფის განთავსება, სადაც მოცემული იქნება: ○ დაცული ტერიტორიების რუკა, ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების დატანით; ○ საინფორმაციო დაფა ნარჩენების დაშლის პერიოდების შესახებ (მაგალითი იხ. სურათზე 9.6.1.).;
კომპოსტირების უბნები	ინფორმაცია კომპოსტირების წესების შესახებ, მათ შორის კომპოსტირებას დაქვემდებარებული ნარჩენების ჩამონათვალი და იმ ნარჩენებიას ჩამონათვალი, რომელიც კომპოსტირებას არ ექვემდებარება.
ტურისტულად აქტიური ლოკაციები, მათ შორის: დაცული ტერიტორიების შესასვლელები, ღამის გასათევი ადგილები, საპიკნიკე და საბანაკე ტერიტორიები; სხვადასხვა ეკოტურისტული სერვისების ლოკაციები და სხვა.	• მითითება დაცულ ტერიტორიებში მოქცევის წესებზე, ასევე ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ქვეყანაში მოქმედ საკანონმდებლო სანქციებზე; • მითითება აღნიშნულ ლოკაციასთან არსებულ უახლოეს მუნიციპალურ კონტეინერებთან დაკავშირებით; • საინფორმაციო ნიშნები ნარჩენების სეპარირებულ შეგროვებასთან დაკავშირებით;

	• მითითება „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“ პრინციპთან დაკავშირებით; • კარგი პრაქტიკაა ცალკეულ ლოკაციებზე კარიკატურების, სახალისო ლექსების და ფრაზების განთავსება (მაგალითები იხ. სურათებზე 9.6.2.).

გარდა ამისა, სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების კონტეინერებს უნდა ჰქონდეთ სათანადო აღნიშვნა და წარწერა მასში განსათავსებელი ნარჩენების სახეობებთან დაკავშირფებით.

სურათი 9.6.1. საინფორმაციო დაფის მაგალითი ნარჩენების დაშლის პერიოდების შესახებ

სურათები 9.6.2. ნიშნებზე კარიკატურების და სახალისო ლექსების ასახვა

9.7 კომპოსტირება

განსახილველ დაცულ ტერიტორიებზე წარმოქმნილი გარკვეული სახის ნარჩენების საბოლოო მართვის ერთ-ერთ მეთოდად შემოთავაზებულია ადგილზე აღდგენა - კომპოსტირება, რაც შესაბამისობაშია კოდექსით განსაზღვრულ „სიახლოვის პრინციპთან“.

კომპოსტირება ეს არის ბიოლოგიური პროცესი, რომელიც მიმდინარეობს ორგანული ნარჩენების, მიკროორგანიზმების, ტენისა და ჟანგბადის ურთიერთზემოქმედების შედეგად და რომლის საშუალებითაც მყარი ორგანული ნარჩენები გარდაიქმნება ჰუმუსის მსგავს პროდუქტად – კომპოსტად, რომელიც შავი, ფხვიერი მიწის სუნის მქონე ორგანულ მასას წარმოადგენს.

განსახილველი დაცული ტერიტორიებისთვის შემოთავაზებულია კომპოსტირების ეტაპობრივი მეთოდის დანერგვა, რაც სინქრონულად, ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების მეთოდის ეტაპობრივ დანერგვასთან ერთად უნდა განხორციელდეს:

- საწყის ეტაპზე კომპოსტირების პროგამის დანერგვა შემოთავაზებულია ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან (მიახლოებითი კოორდინატები: X – 722886; Y - 4665650) კომპოსტირების მეთოდის დანერგვას ექნება არამარტო ნარჩენების შემცირებისა და რესურსად გამოყენების მიზანი, არამედ იგი ვიზიტორებისათვის საგანმანათლებლო ხასიათის ღონისძიებასაც წარმოადგენს. საწყის ეტაპზე შემოთავაზებულია მცირე ზომის ქარხნული წარმოების კომპოსტირების ყუთის გამოყენება (მაგალითი იხ. სურათებზე 9.7.1.). (2025-2026 წელი).
- მეორე ეტაპზე შემოთავაზებულია კომპოსტირების უბნის მოწყობა. ამის მარტივი კონსტრუქციის მაგალითი - ფარდულის ტიპის ნაგებობის სახით, იხ. სურათზე 9.7.2. (2030 წელი).

სურათი 9.7.1. კომპოსტირების ყუთების მაგალითი

სურათი 9.7.2. კომპოსტირების უბნის მაგალითი (ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან)

კომპოსტირების უბნების მოწყობის და შემდგომი ოპერირების პროცესში გასათვალისწინებელია შემდეგი საკითხები:

- კომპოსტირების უბნისთვის უნდა შეირჩეს მზისგან და გამჭოლი ქარისაგან დაცული ადგილი;
- კომპოსტირების უბანი უნდა მოეწყოს ამაღლებულ, ზედაპირული ჩამონადენისგან დაცულ ადგილზე. უნდა იყოს დრენირების კარგი საშუალება, რათა კომპოსტში წყალი არ დაგროვდეს , რაც გამოიწვევს დაშლის პროცესის შენელებას;
- უბანი უნდა მოეწყოს შენობიდან მინიმუმ 3 მეტრისა და სასმელი წყლის ჭებისაგან/ზედაპირულიწ ყლის ობეიქტებიდან მინიმუმ 20 მეტრის დაშორებით;
- კომპოსტირების ადგილი ისე უნდა შეირჩეს, რომ უარყოფით გავლენას არ ახდენდეს ეროვნული პარკის ესთეტიურ მხარეზე;
- თავისუფალი უნდა იყოს უბანთან მისასვლელი გზა, რათა არ შეფერხდეს ახალი საკომპოსტე მასალის დამატება ან წარმოქმნილი ორგანული მასალის გამოტანა;
- გათვალისწინებული უნდა იყოს უბნის წყლით მომარაგების შესაძლებლობა;
- უზრუნველყოფილი უნდა იყოს კომპოსტირების უბნის მაქსიმალური დაცვა გარეშე ფაქტორების ზეგავლენისგან (მათ შორის ამინდი, ცხოველები და სხვა). საკითხს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ეკოტურისტულ ლოკაციებზე კომპოსტირების ყუთების განტავსების შემთხვევაში. შესაძლებელია გამოყენებული იყოს დაცვის დამატებითი ღონისძიებები (მაგ. ყუთების განთავსება ლითონბადის მქონე შემოღობვაში და ა.შ.);
- მნიშვნელოვანია, რომ პარკის პერსონალმა გაიაროს კომპოსტირების შესახებ სწავლება, რათა შეძლოს კომპოსტირების პროცესის ეფექტიანად ოპერირება. ამასთან, მნიშვნელოვანია კომპოსტირების პროცესის ხარისხის კონტროლი მაღალი ხარისხის კომპოსტის მისაღებად;
- ყველა საკომპოსტე უბანზე განთავსებული უნდა იყოს ინსტრუქცია, მათ შორის ინფორმაცია კომპოსტირების პროცესის და კომპოსტირებისთვის ვარგისი ნარჩენების შესახებ. საგანმანათლებლო მიზნებისთვის წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია კომპოსტირების მნიშვნელობის და პარკის ტერიტორიაზე კომპოსტის შემდგომი გამოყენების პრაქტიკის შესახებ;
- კომპოსტი შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც ადმინისტრაციული შენობის ტერიტორიაზე გამწვანების ან ტერიტორიის მომსახურების მიზნით. ასევე, პარკის ტერიტორიაზე არსებული გზების მიმდებარედ განლაგებული ჭრაგავლილი ტერიტორიების დაცვისა და აღდგენის სამუშაოებისათვის.

9.8 ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლების პროგრამები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცულ ტერიტორიებზე ნარჩენების მართვის პროცესის მნიშვნელოვანი შემადგენელი კომპონენტი უნდა იყოს მომსახურე პერსონალის, ვიზიტორების და მიმდებარე მოსახლეობის განათლება და ინფორმირებულობის მაღალი დონის უზრუნველყოფა. ცნობიერების ამაღლების და საგანმანათლებო პროგრამამ უნდა მოიცვას შემდეგი საკითხები:

- ადმინისტრაციის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვის საკითხებზე, მიწანმიმართული სწავლებების და განხილვის გზით. ამ თვალსაზრისით რეკომენდირებულია, რომ ადმინისტრაციის მინიმუმ ერთ თანამშრომელს გავლილი ჰქონდეს შესაბამისი ტრეინინგი ნარჩენების მართვის სფეროში და ფლობდეს შესაბამის სერთიფიკატს. ტრეინინგების ფარგლებში უნდა მიიღონ ცოდნა შემდეგ საკითხებზე:
    - ნარჩენების ტიპების/სახეობების შესახებ;
    - ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ;
    - ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესახებ;
    - მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შესახებ;
    - სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების მართვის პროცესის საკანონმდებლო მოთოვნების შესახებ და ა.შ.

კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად, აღნიშნული პერსონალის ძირითადი მოვალეობები უნდა იყოს:
  - ნარჩენების მართვის გეგმის განახლება-კორექტირების საჭიროების დადგენა;
  - ნარჩენების მართვის გეგმის განხორციელების ორგანიზება;
  - ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულებაზე შიდა კონტროლის განხორციელება.
- ვიზიტორების ინფორმირება ნარჩენების მართვის საკითხებზე დაცული ტერიტორიების დათვალიერებამდე. მათთვის საინფორმაციო ბროშურების დარიგება, სადაც მითიტებული იქნება ნარჩენების გამოსატანი მარშრუტები და მუნიციპალური კონტეინერების ადგილმდებარეობა);
- ვიზიტორების ჩართვა პარკის ტერიტორიაზე დანერგილი ნარჩენების მართვის პროცესის სხვადასხვა ეტაპებზე, მათ შორის ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან გათვალისწინებული კომპოსტირების უბნის ფარგლებში მიმდინარე პროცესებში;
- დაცულ ტერიტორიებზე საგანმანათლებლო სპეციალური ტურების ორგანიზება თემების, სკოლების და მოსახლეობისათვის (წელიწადში მინიმუმ ერთხელ);
- აქტიური ეკოტურისტული სეზონის დაწყებამდე დაბინძურების მაღალი რისკების მქონე ლოკაციების სიახლოვეს არსებულ დასახლებებში, საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, კერძო ობიექტებში (მათ შორის საზოგადოებრივი კვების ობიექტები და სხვა) შესაბამისი საინფორმაციო ბროშურების დარიგება;
- ნარჩენების მართვის საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა კოლხეთის ეროვნული ეროვნული პარკისა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებ-გვერდებზე;
- დასუფთავების აქციების ორგანიზება, ფართო საზოგადოების წარმომადგენლების, მოხალისეების მონაწილეობით, აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ. დასუფთავების აქციების ძირითად სამიზნე ლოკაციებს ზემოთ აღნიშნული, დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე უბნები წარმოადგენს.

9.9 მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობა ნარჩენების მართვის პროცესში

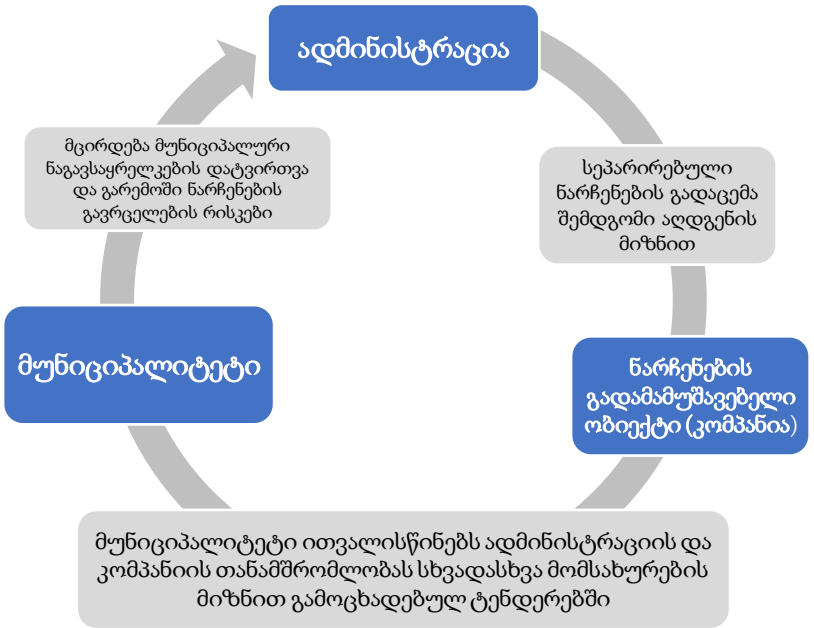
ნარჩენების მართვის პროცესში მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მართვას დაექვემდებარებული დაცული ტერიტორიები განლაგებულია 7 მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ეს ფაქტი ნათელი მაგალითია იმისა, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და განთავსების პროგრამებთან კოორდინაცია. ნარჩენების მართვის პროცესში მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობა მოიცავს შემდეგ საკითხებს:

- **მონაწილეობა მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება-განახლების პროცესში:** ადმინისტრაციამ უნდა შეიტანოს თავისი წვლილი მუნიციპალიტეტების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავებაში. მნიშვნელოვანია, რომ წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმა ინტეგრირებული იყოს მუნიციპალურ პროგრამებში. განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებს შემდეგი საკითხები:
  - პრობლემის გადაჭრის გზების მოძიება დაცული ტერიტორიების მომიჯნავე იმ დასახლებულ პუნქტებისთვის, სადაც არ ხორციელდება მუნიციპალური მომსახურება. შესაძლებელია შეთავაზებული იყოს ფინანსური თანამონაწილეობა ან საკუთარი რესურსების (ადამიანური და სატრანსპორტო) გაზიარების პრაქტიკა, დაბინძურების მაღალი რისკის სოფლებში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების კონტეინერების მოწყობის და ნარჩენების პერიოდული გამოტანის მიზნით. აღსანიშნავია, რომ ნარჩენების თვეში 1-ჯერ გამოტანის პრაქტიკის დანერგვაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს პრობლემის მოგვარებას;

- ჩართულობა დაცული ტერიტორიების მომიჯნავე სოფლებში მუნიციპალური კონტეინერების ოპტიმალური განლაგების და რაოდენობების განსაზღვრის პროცესში. მნიშვნელოვანია, რომ კონტეინერების განლაგების და რაოდენობების განსაზღვრისას გათვალისწინებული იყოს ვიზიტორების გადაადგილების ძირითადი მარშრუტები სეზონურ ჭრილში;
- ჩართულობა დაცული ტერიტორიების მომიჯნავე სოფლებში მუნიციპალური კონტეინერების ოპტიმალურიდი დიზაინის შერჩევის პროცესში. ზოგიერთ უბანზე შესაძლებელია საჭირო იყოს დამატებითი უსაფრთხოების ზომების მიღება გარეშე ფაქტორების შემოქმედების და ნარჩენების უსისტემო გავრცელების პრევენციის მიზნით;
- ჩართულობა მუნიციპალური კონტეინერების განტვირთვის პერიოდულობის განსაზღვრის პროცესში. გათვალისწინებული უნდა იყოს ვიზიტორების გადაადგილების ძირითადი მარშრუტები და ტურისტული სეზონურობა;
- მუნიციპალური დასუფთავების სამსახურებთან ერთად - მდინარეების დინების მიერ, დაცული ტერიტორიის საზღვრებში, მყარი ნარჩენების შემოტანის პრევენციული ღონისძიებების დასახვა.

- **კოორდინაცია ეკოგანათლების და ცნობიერების ამაღლების პროგრამების ფარგლებში:** ადმინისტრაციასა და მუნიციპალიტეტებს შორის შესაძლებელია უზრუნველყოფილ იქნას მკაფიო შეხების წერტილები ეკოგანათლების და ცნობიერების ამაღლების პროგრამების ფარლებში. შესაძლებელია დაიგეგმოს და განხორციელდეს ერთობლივი საგანმანათლებლო ტერინინგები დაცული ტერიტორიების მომიჯნავედ არსებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. ხელი შეეწყოს შესაბამისი ბროშურების გავრცელებას. ასევე მნიშვნელოვანია მჭიდრო კოორდინაცია და თანამშრომლობა პერიოდული დასუფთავების აქციების ფარგლებში.
- **კოორდინაცია ნარჩენების აღდგენის პროცესში.** პერსპექტივაში შესაძლებელია შეიკრას ძალზედ სასარგებლო და ეფექტური ჯაჭვი ადმინისტრაციას, მუნიციპალიტეტებსა და რეგიონში მოქმედ ნარჩენების გადამამუშავებელ ობიექტებს შორის. საკითხთან დაკავშირებით საჭიროა ეფექტური კომუნიკაცია მუნიციპალურ შესაბამის სამსახურებთან, რომ უზრუნველყოფილი იყოს ასეთი ობიექტების მხარდაჭერა. თანამშრომლობის მიახლოებითი მაგალითი მოცემულია დიაგრამაზე 9.9.1.

დიაგრამა 9.9.1.

9.10 ადამიანური და ტექნიკური რესურსი

ადგილზე ჩატარებული სიტუაციური ანალიზის მიხედვით (მათ შორის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების გამოკითხვის შედეგებით) დღეისათვის ადამიანური რესურსების ნაკლებობა არ აღინიშნება. თუმცა შემდგომში, ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების და ადგილზე კომპოსტირების პროცესის დანერგვა-დახვეწის პარალელურად საჭირო იქნება მინიმუმ 1 პერსონალის დამატება, რომელიც ძირითადი კომპეტენცია ნარჩენების მართვის პროცესს მოიცავს.

რაც შეეხება ტექნიკურ აღჭურვილობას, როგორც უკვე ავღნიშნეთ, მდ. მუნჩიაზე დაყენებული დამჭერის გასაწმენდათ არც მუნიციპალიტეტებს და არც დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციას არ ყავთ მაღალი გამავლობის მანქანა. ასევე მსგავსი ტექნიკა მოემსახურებოდა სანაპირო ზოლის დასუფთავებას, ან პერიოდული დასუფთავების აქციების ფარგლებში ნარჩენების გამოტანა.

10 ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა

მიზანი	ამოცანა	აქტივობა	განხორციელების პერიოდი, წელი[3]	აქტივობის ინდიკატორი	პასუხისმგებელი	მიახლოებითი ხარჯები		დაფინანსების წყარო
						ერთჯერადი ხარჯი, ლ	ხარჯი, ლ/წელ	
დაცულ ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის ისეთი მექანიზმის დანერგვა, რომელიც უზრუნველყოფს დაცულ ტერიტორიაზე ნარჩენების წარმოქმნის შემცირებას, მათ ოპტიმალურად შეგროვებასა და სპეციალურ განთავსებას.	1. დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ეფექტიანი ღონისძიებების დანერგვა	1.1. ინფრასტრუქტურული პროექტებისთვის ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და შეთანხმება ადმინისტრაციასთან. საკითხი ასახული უნდა იყოს მათთან გაფორმებულ ხელშეკრულებებში.	ხელშეკრულების გაფორმების ან განახლების პროცესში	ყოველ პროექტზე ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმა	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	-	-
		1.2. კონტრაქტორების/ ინვესტორების კონტროლი, მათი ინდივიდუალურ ნარჩენების მართვის გეგმების შესრულების მიმართულებით	წელიწადში ორჯერ და პროექტის დასრულების შემდგომ	კონტროლი საქმიანობის დაწყების და დასრულების პროცესში	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-
		1.3. ვიზიტორთა ცენტრში სხვადასხვა სახის ფასიანი მრავალჯერადი გამოყენების ინვენტარის შეთავაზება	2025-2026	ვიზიტორთა ცენტრში, შესაბამის სტენდებზე წარმოდგენილია სხვადასხვა სახის ფასიანი მრავალჯერადი გამოყენების ინვენტარი, რაც	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	1000 (შესაძლებელია ფინანსური სარგებელი)	დაცული ტერიტორიების სააგენტო

[3] გეგმა ცოცხალი დოკუმენტია და ცალკეული აქტივობების განხორციელების ვადები შესაძლებელია დაკორექტირდეს ადგილობრივი ადმინისტრაციის და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შეხედულებისამებრ, არსებული რესურსების გათვალისწინებით, რაც საჭიროებისამებრ დამატებით უნდა შეთანხმდეს შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან.

				ხელმისაწვდომია ვიზიტორებისთვის				
		1.4. ადგილობრივი და ცენტრალიზებული შესყიდვების განხორციელება ე.წ. „მწვანე შესყიდვების“ პრინციპით (იხ. პარაგრაფი 9.1.).	2025-2026	ადმინისტრაციის ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების შემცირებული წილი. „მწვანე შესყიდვების“ პრინციპი ასახულია მომწოდებელ კონტრაქტორებთან გაფორმებულ ხელშეკრულებებში ან სატენდერო დოკუმენტაციებში	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	-	-
		1.5. მდ. მუნჩიაზე არსებული გადასასვლელი ხიდის ქვეშ (მიახლოებითი კოორდინატები: X-723523; Y-4687230) ნარჩენების დამჭერის დაყენება. ამ ლოკაციაზე დამჭერის დაყენება უზრუნველყოფს მყარი ნარჩენების, დაცული ტერიტორიის საზღვრებში, მოხვედრის პრევენციას;	2025-2026	მდ. მუნჩიაზე არსებულ ხიდზე მოეწყო ნარჩენების დამჭერი	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	20 000	1000	დაცული ტერიტორიების სააგენტო ან დონორი ორგანიზაციები
		1.6. სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალებების რემონტი განხორციელდება შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე	2025-2026	გაფორემბულია შესაბამისი ხელშეკრულება შესაბამის კომპანიებთან	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	2000-5000	დაცული ტერიტორიების სააგენტო

		კონტრაქტორ კომპანიებში.						
	2. ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი ღონისძიებების დანერგვა	2.1. ეფექტიანი კომუნიკაცია მუნიციპალიტეტებთან, მათ შორის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება/განახლების პროცესში. (საჯარო განხილვებში მონაწილეობა და საკუთარი შენიშვნებისა და მოსაზრებების მიწოდება)	მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება-განახლების პროცესში	მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმებში გათვალისწინებულია კოლხეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმის ძირითადი პრინციპები. განხილვებში ადმინისტრაციის მონაწილეობა დასტურდება საჯარო განხილვის სხდომის ოქმებით	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	-	-
		2.2. მუნიციპალური კონტეინერების განახლება. ოპტიმალური განლაგება. მათ შორის ნარჩენების შეგროვების დანერგვა კოლხეთის ეროვნული პარკის მომიჯნავე სოფლებში	უნდა გადაწყდეს მუნიციპალიტეტებთან კონსულტაციების საფუძველზე	ადმინისტრაციას აქვს ეფექტიანი კომუნიკაცია მუნიციპალიტეტების დასუფთავების სამსახურებთან.	მუნიციპალიტეტების მერია, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ჩართულობით	-	-	-
		2.3. ადმინისტრაციის შენობასთან სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის დანერგვის მიზნით კონტეინერების და საინფორმაციო ნიშნების განახლება	2025-2026	ადმინისტრაციული შენობის ფარგლებში ნარჩენების შეგროვება ხდება ნაკადების მიხედვით	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	5000	500	დაცული ტერიტორიების სააგენტო / დონორი ორგანიზაციები
		2.4. ძირითად ეკოტურისტულ ლოკაციებზე ნაწილობრივი სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის	2027	ნარჩენების შეგროვება ხდება ნაკადების მიხედვით. მგრძნობიარე ლოკაციებზე	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	500	-	დაცული ტერიტორიების სააგენტო

		დანერგვის მიზნით კონტეინერების და საინფორმაციო ნიშნების განახლება		განთავსებულია შესაბამისი საინფორმაციო ნიშნები, პარაგრაფი 9.6.1.ში წარმოდგეილი რეკომენდაციების შესაბამისად.				
		2.5. მუნიციპალიტეტების შესაბამის სამსახურებთან კომუნიკაცია პრიორიტეტულ ლოკაციებზე ნარჩენების შესაგროვებელი ურნების დამატება-განახლების მიზნით;	2025 წლიდან აქტიური სეზონების დაწყებამდე	არსებობს მუნიციპალიტეტების შესაბამის სამსახურებსა და ადმინისტრაციას შორის შეხვედრების ამსახველი ოქმები	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია, მუნიციპალიტეტების ჩართულობით	-	-	-
		2.6. ნარჩენების შესაგროვებელი საკუთარი ინვენტარის შეფასება და საჭიროების მიხედვით პრიორიტეტულ ლოკაციებზე ნარჩენების შესაგროვებელი ურნების დამატება-განახლება-წესრიგში მოყვანა;	2025 წლიდან აქტიური სეზონების დაწყებამდე	პრიორიტეტულ ლოკაციებზე არსებობს საკმარისი რაოდენობის ურნები	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	500	-
		2.7. ვიზიტორთა ცენტრში დაინერგება ინფორმაციის მიწოდების პრაქტიკა ტურისტული ჯგუფებისთვის, შემდეგ საკითხებზე: პრინციპის „გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“	2025-2026	ვიზიტორთა ცენტრში არსებობს შესაბამისი საპრეზენტაციო მასალა, ბროშურები და სხვა, რაც საჭიროა ვიზიტორებისთვის ნარჩენების მართვის არსებული	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-

		აუცილებლობის შესახებ; მუნიციპალური კონტეინერების ადგილმდებარეობების შესახებ; სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის და მნიშვნელობის შესახებ.		პრაქტიკის და ამ პროცესებში მათი ვალდებულებების მაცნობის მიზნით.				
		2.8. დაცული ტერიტორიების მგრძნობიარე მონაკვეთების მასშტაბური დასუფთავება და ნარჩენების შეგროვება. დასუფთავების აქციაში ჩართული იქნებიან მოხალისეები (მოსწავლეები, სტუდენტები და სხვა);	წელიწადში ორჯერ (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ)	წელიწადში ორჯერ	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მუნიციპალიტეტების ჩართულობით	-	2000	დაცული ტერიტორიების სააგენტო
		2.9. მაღალი გამავლობის მანქანის მეშვეობით მდ. მუნჩიაზე დაყენებული დამჭერის და სანაპირო ზოლის პერიოდული გაწმენდა	2026-2026	ადმინისტრაციას გააჩნია მაღალი გამავლობის მანქანა	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო			დაცული ტერიტორიების სააგენტო /დონორი ორგანიზაციები
		2.10. სახიფათო ნარჩენების განცალკევებით შეგროვების პრაქტიკის დანერგვა. ადმინისტრაციის შენობასთან სახიფათო ნარჩენების შესაგროვებელი კუთხის მოწყობა შესაბამის პარაგრაფში	2025-2026	ადმინისტრაციის შენობაში არსებობს სახიფათო ნარჩენების შესაგროვებელი კუთხე	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	5000	-	დაცული ტერიტორიების სააგენტო /დონორი ორგანიზაციები

		მოცემული ნორმების გათვალისწინებით						
	3. აღდგენის (კომპოსტირების) ეფექტიანი მეთოდის დანერგვა	3.1. კომპოსტირების მეთოდის და შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამის დანერგვა ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან.	2025-2026	ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან არსებობს კომპოსტირების ყუთი, სადაც განთავსებულია საინფორმაციო დაფა, შესაბამისი ინსტრუქციით.	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	-	დაცული ტერიტორიების სააგენტო /დონორი ორგანიზაციები
		3.2. კომპოსტირების უბნის მოწყობა ვიზიტორთა ცენტრის მიმდებარედ	2028-2030	ვიზიტორთა ცენტრის მიმდებარედ მოწყობილია კომპოსტირების უბანი. განთავსებულია საინფორმაციო დაფა, შესაბამისი ინსტრუქციით.	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	15000	500	დაცული ტერიტორიების სააგენტო /დონორი ორგანიზაციები
	4. სეპარირებული ნარჩენების საბოლოო განთავსება-აღდგენის ღონისძიებების გატარება საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის შესაბამისად	4.1. კონტრაქტორების მოძიება და მათთან ხელშეკრულებების გაფორმება სეპარირებული ნარჩენების გატანა-აღდგენასთან დაკავშირებით	2025-2026	კონტრაქტორებთან გაფორმებული ხელშეკრულების არსებობა	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	დამოკიდებულია კონტრაქტორი კომპანიის მოთხოვნებზე (შესაძლებელია ფინანსური სარგებელი)	დაცული ტერიტორიების სააგენტო
ვიზიტორების და საზოგადოების	5. ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები ნარჩენების მართვის საკითხებზე	5.1. პარკის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგის გზით - ადმინისტრაციის მინიმუმ ერთ	2025-2026	ადმინისტრაციის მინიმუმ ერთი თანამშრომელი ფლობს ნარჩენების მართვის სერთიფიკატს	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	1500	-	-

		თანამშრომელს გავლილი ჰქონდეს შესაბამისი ტრენინგი ნარჩენების მართვის სფეროში და ფლობდეს შესაბამის სერთიფიკატს						
		5.2. ვიზიტორების ინფორმირება ნარჩენების მართვის საკითხებზე დაცული ტერიტორიების დათვალიერებამდე.	2025-2026	ვიზიტორთა ცენტრში არსებობს შესაბამისი საპრეზენტაციო მასალა, ვიდეორგოლები, ბროშურები და სხვა, რაც საჭიროა ვიზიტორებისთვის ნარჩენების მართვის არსებული პრაქტიკის და ამ პროცესებში მათი ვალდებულებების მაცნობის მიზნით.	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია/დაცული ტერიტორიების სააგენტო	-	-	-
		5.3. ვიზიტორების ჩართვა და სწავლება პარკის ტერიტორიაზე დანერგილი ნარჩენების მართვის პროცესის სხვადასხვა ეტაპებზე, მათ შორის ვიზიტორთა ცენტრის შენობასთან გათვალისწინებული კომპოსტირების უბნის ფარგლებში დანერგილ პროცესებში	2025-2026	ვიზიტორების წლიური რაოდენობის მინიმუმ 5%-ს გავლილი აქვს შესაბამისი სწავლება და ცართული იყო სხვადასხვა აქტივობებში	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-
		5.4. დაცულ ტერიტორიებზე საგანმანათლებლო სპეციალური ტურების	2025 წლიდან, წელიწადში მინიმუმ ერთხელ	წელიწადში მინიმუმ ერთხელ ჩატარებულია საგანმანათლებლო ტურები	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია, მუნიციპალიტეტებტან თანამშრომლობით	-	-	-

		ორგანიზება სკოლების და მოსახლეობისათვის						
		5.5. ეკოტურისტული სეზონის დაწყებამდე დაბინძურების მაღალი რისკების მქონე ლოკაციების სიახლოვეს არსებულ დასახლებებში, საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, კერძო ობიექტებში (მათ შორის საზოგადოებრივი კვების ობიექტები და სხვა) შესაბამისი საინფორმაციო ბროშურების დარიგება;	2025 წლიდან, აქტიური ეკოტურისტული სეზონის დაწყებამდე	შესაბამის ადგილებში დარიგებულია საინფორმაციო ბროშურები	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-
		5.6. ნარჩენების მართვის საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებ-გვერდებზე;	2025	კოლხეთის ეროვნული პარკისა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებ-გვერდებზე განთავსებულია შესაბამისი ინფორმაცია	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-
		5.7. დასუფთავების აქციების ორგანიზება, ფართო საზოგადოების წარმომადგენლების, მოხალისეების მონაწილეობით	2025 წლიდან, აქტიური ეკოტურისტული სეზონის დაწყებამდე და დასრულების შემდგომ	დასუფთავების აქციების ორგანიზება, წელიწადში ორჯერ	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	1000	დაცული ტერიტორიების სააგენტო
		5.8. პარკის ტერიტორიის და მისი საზღვრისპირა მგრძნობიარე უბნების	2025-2026	მგრძნობიარე უბნები (პარაგრაფი 9.6.-ის მიხედვით) აღჭურვილია	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	5000	-	დაცული ტერიტორიების სააგენტო

		აღჭურვა შესაბამისი საინფორმაციო ნიშნებით და ბანერებით		შესაბამისი საინფორმაციო ნიშნებით და ბანერებით				/დონორი ორგანიზაციები
ნარჩენების მართვის პროცესის შესაბამისობაში მოყვანა ტრენინგი და	6. ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის სისტემის დანერგვა	6.1. წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობისა და შემადგენლობის შესახებ მონაცემების შეგროვება	2025-2026	ადმინისტრაციას გააჩნია მონაცემები ნარჩენების რაოდენობისა და შემადგენლობის შესახებ	კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	-	-	-

11 ნარჩენების მართვის სისტემის მონიტორინგი და ანგარიშგება

ნარჩენების მართვის გეგმის ეფექტიანად რეალიზებისათვის მნიშვნელოვანია მონიტორინგის სისტემის დანერგვა. ნარჩენების მართვის სისტემის ეფექტიანობის მონიტორინგმა უნდა მოიცვას შემდეგი საკითხები:

- დაცული ტერიტორიების მოსაზღვრე ისტორიულად დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე უბნების შემოწმება/მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს მოსაზღვრე ტერიტორიის მმართველს ორგანიზაციებთან ერთად (მაგ. სატყო სააგენტი, დაცული ლანდშაფტი, მუნიციპალიტეტი და სხვა.) წელიწადში მინიმუმ ორჯერ;
- ნარჩენების მართვის დადგენილი წესებისა და მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგი;
- ნარჩენების კონტეინერების ეფექტიანობის შეფასება აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე;
- კომპოსტირების უბნების(ყუთების) ეფექტიანობის შეფასება წელიწადში ორჯერ;
- კონტეინერების მდგომარეობის შეფასება და დაზიანებული კონტეინერების მაქსიმალურად სწრაფად გამოცვლა (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და კვირაში ერთჯერ აქტიური სეზონზე);
- კონტეინერების ადგილმდებარეობის შეფასება და საჭიროების შემთხვევაში ცვლილება (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და კვირაში ერთჯერ აქტიური სეზონზე);
- კონტეინერების რაოდენობების შეფასება და საჭიროების შემთხვევაში დამატება (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე და კვირაში ერთჯერ აქტიური სეზონზე);
- ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საინფორმაციო ნიშნების მუდმივი მონიტორინგი და საჭიროებისამებრ, მათი შეკეთება/გამოცვლა/დამატება (აქტიური ტურისტული სეზონის დაწყებამდე).

წელიწადში ერთჯერ უნდა მოხდეს ნარჩენების მართვის სისტემის ეფექტურობის შეფასება და საჭიროების მიხედვით მისი კორექტირება. ნარჩენების მართვის გეგმის კორექტირებული ვერსია უნდა შეთანხმდეს სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან“ და საჭიროების შემთხვევაში განხილული უნდა იყოს მუნიციპალიტეტების შესაბამის სამსახურებთან.

12 ძირითადი რეკომენდაციები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების ფარგლებში შემუშავებულია შემდეგი ძირითადი რეკომენდაციები:

- დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების პრევენციის და შემცირების ეფექტური ღონისძიებების გატარება, რაც ძირითადად გულისხმობს კონტრაქტორებთან და ინვესტორებთან გაფორმებულ ხელშეკრულებებში საკითხის გათვალისწინებას, ვიზიტორებისთვის ფასიანი მრავალჯერადი ინვენტარის შეთავაზების პრაქტიკის დანერგვას, ე.წ. მწვანე შესწყიდვების პრინციპის დანერგვას;
- ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი ღონისძიებების გატარება, რაც გულისხმობს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების პროცესში აქტიურ ჩართულობას, მუნიციპალური კონტეინერების განახლების პროცესში მუნიციპალიტეტებთან მჭიდრო კომუნიკაციას, ადმინისტრაციის შენობასთან სეპარირებული შეგროვების პრაქტიკის ეტაპობრივ დანერგვას, ნარჩენების წარმოქმნის მხრივ პრიორიტეტული ლოკაციების განსაზღვრას და ნარჩენების გამოტანის ეფექტური მარშრუტების შერჩევას, დაცული ტერიტორიების მგრძნობიარე მონაკვეთების და ასევე მიმდებარე ტერიტორიების პერიოდულ დასუფთავებას, სახიფათო ნარჩენების განცალკევებით შეგროვების პრაქტიკის დანერგვას;
- კონტრაქტორების მოძიება და მათთან ხელშეკრულებების გაფორმება სეპარირებული ნარჩენების გატანა-აღდგენასთან დაკავშირებით;
- ეკოგანათლებას და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების გატარებას, რაც გულისხმობს თანამშრომლების პერიოდულ ტრეინინგებს და ვიზიტორების სათანადო ინფორმირებას, საგანმანათლებლო სპეციალური ტურების ორგანიზებას თემების, სკოლების და მოსახლეობისათვის, საინფორმაციო ბროშურების პერიოდულ დარიგებას, პარკის ტერიტორიის და მისი საზღვრისპირა მგრძნობიარე უბნების აღჭურვას შესაბამისი საინფორმაციო ნიშნებით და ბანერებით;
- ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის სისტემის დანერგვა, რაც გულისხმობს წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობისა და შემადგენლობის შესახებ მონაცემების შეგროვებას და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას.

13 დანართები

დანართი 1 - სამუშაო შეხვედრის ოქმი

ოქმი

06.06.2024

სამუშაო შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმასთან დაკავშირებით

2024 წლის 6 ივნისს გაიმართა სამუშაო შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმასთან დაკავშირებით.

შეხვედრის ფოტო საილუსტრაციო მასალა მოცემულია ქვემოთ.

შეხვედრას ესწრებოდა სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“-ს წარმომადგენლები, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) წარმომადგენლები, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლები, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თანამშრომლები, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები, ეკოტურიზმის მდგრადი განვითარებისათვის გენერალური გეგმის პროექტის ავტორი კომპანიის (შპს „ჯეონეიჩარ კორპორაცია“) თანამშრომლები და სხვა. შეხვედრის დროს მიმდინარეობა აუდიო-ვიდეო ჩაწერა.

შეხვედრა გახსნა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის უფროსმა, ქალბატონმა ნატა სულთანიშვილმა. მან ყურადღება გაამახვილა ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების მნიშვნელობაზე, რაც დაცული ტერიტორიების შენარჩუნებისა და დაცვის მიზნებს ემსახურება. ქალბატონმა ნატამ ხაზი გაუსვა ეროვნულ პარკში ნარჩენების მართვის საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის დანერგვის აუცილებლობას.

შეკრებილ საზოგადოებას ნარჩენების მართვის გეგმის საპრეზენტაციო მასალა გააცნო შპს „ჯეონეიჩარ კორპორაცია“-ს თანამშრომელმა გიორგი ბჟალავამ. მიმოხილული იქნა ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების მიზნები და ამოცანები, სამუშაო პროცესი და მეთოდოლოგია. ხაზი გაესვა, რომ ნარჩენების მართვის გეგმა მომზადებულია ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის, ასევე საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსი“-ს მოთხოვნების შესაბამისად.

პრეზენტაციის პროცესში წარმოდგენილი იქნა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ნარჩენების მართვის არსებული პრაქტიკა. განხილული იქნა კომპეტენციები ნარჩენების მართვის პროცესში. რაც მთავარია ყურადღება დაეთმო ამ თვალსაზრისით სამიზნე დაცულ ტერიტორიებზე არსებულ პრობლემებსა და გამოწვევებს. დამსწრე საზოგადოებას მიეწოდა ინფორმაცია ნარჩენებით დაბინძურებული ან დაბინძურების მაღალი რისკის მქონე ლოკაციების შესახებ. შემოთავაზებული იქნა არსებული პრობლემების გამოსწორების გზები, ნარჩენების მართვის სხვადასხვა ალტერნატივები. დასკვნით ნაწილში ყურადღება გამახვილდა ნარჩენების მართვის შემოთავაზებულ ღონისძებებზე, მათ შორის ნარჩენების პრევენციის, შემცირების, ტრანსპორტირების, საბოლოო განთავსების ან აღდგენის მიმართულებით. დისკუსიის რეჟიმში წარიმართა საუბარი ნარჩენების მართვის პროცესში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის და თვითმმართველი ერთეულების კომპეტენციების შესახებ.

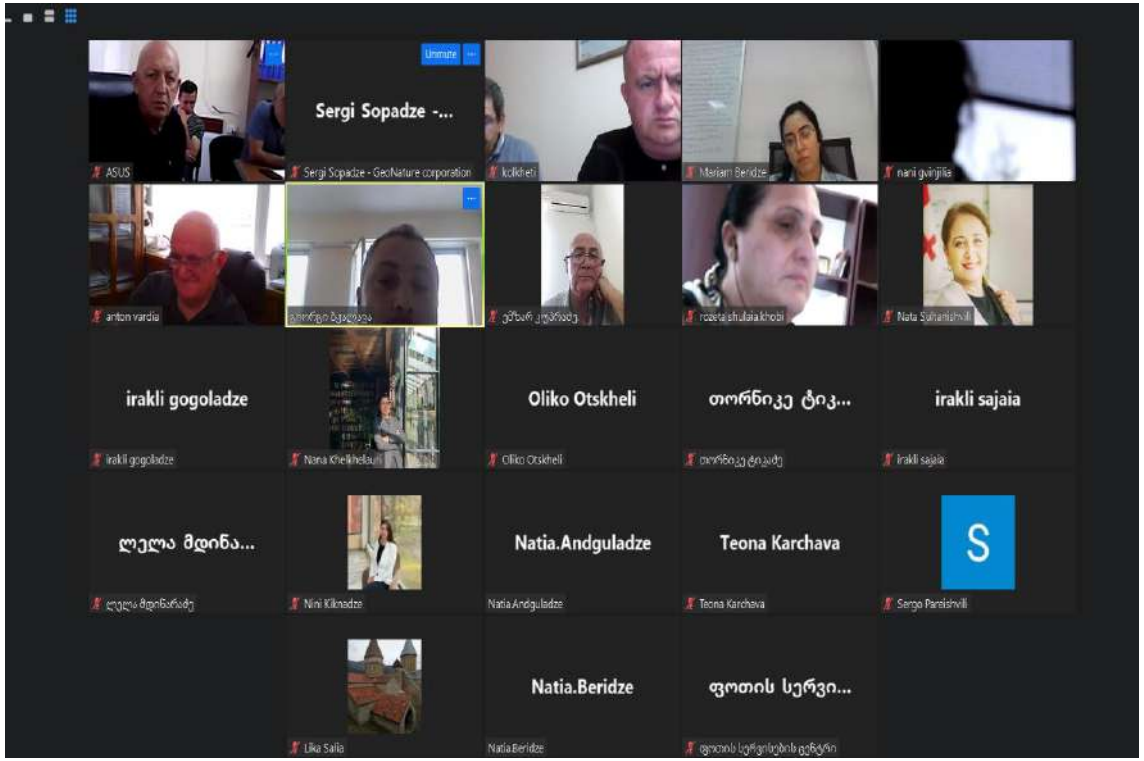
დასასრულს მომხსენებელმა მადლობა გადაუხადა დამსწრე საზოგადოებას და კიდევ ერთხელ ხაზი გაუსვა მათი მხრიდან შესაბამისი შენიშვნების, რეკომენდაციების და მოსაზრებების წარმოდგენის მნიშვნელობას ნარჩენების მართვის გეგმის შემდგომი გაუმჯობესების მიზნით.

პრეზენტაციის დასრულების შემდგომ შეხვედრა გადავიდა კითხვა-პასუხის რეჟიმში.

საჯარო განხილვის პროცესში დასმული კითხვების, შემოსული შენიშვნებისა და წინადადებების შესახებ ინფორმაცია მოცემულია ქვემოთ.

ფოტო საილუსტრაციო მასალა

ინფორმაცია შეხვედრის დროს დასმული კითხვების, შემოსული შენიშვნებისა და წინადადებების შესახებ

№	შეკითხვა/შენიშვნა/წინადადება	პასუხი/რეაგირება
2024 წლის 6 ივნისს გამართული ონლაინ სამუშაო შეხვედრა:		
1.	აუცილებელია დოკუმენტში წარმოდგენილი იყოს დამატებითი პარაგრაფი, სადაც მოცემული იქნება ნარჩენების მართვის პროცესში გასატარებელი ძირითადი სარეკომენდაციო ღონისძიებები	შენიშვნა გათვალისწინებულია. იხ. პარაგრაფი 12.
2.	დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების მიერ საჭიროა მომზადდეს საინფორმაციო ბეჭდური მასალა. ეს საკითხი წარმოდგენილი უნდა იყოს დოკუმენტში.	შენიშვნა გათვალისწინებულია. იხ. პარაგრაფი 9.8. ასევე 10 ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა (პარაგრაფი 10)
3.		დოკუმენტში ასევე გათვალისწინებულია ადმინისტრაციის და სააგენტოს მიერ მოწოდებული ზოგადი ხასიათის შენიშვნები.
2024 წლის 13 ივნისს გამართული სამუშაო შეხვედრა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის თანამშრომლებთან		
4	ნარჩენების მართვის გეგმის პროექტი შესაბამისობაში უნდა იყოს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია (2016-2030) და ეროვნული სამოქმედო გეგმის (2022-2026) მოთხოვნებთან.	დოკუმენტის მომზადრების პროცესში შეძლებისდაგვარად გათვალისწინებული იქნა აღნიშნული დოკუმენტების მოთხოვნები. მათ შორის ნარჩენების კლასიფიკაცია მოხდა აღნიშნული დოკუმენტების შესაბამისად. ასევე გათვალისწინებული იქნა დოკუმენტში წარმოდგენილი მოთხოვნები ნარჩენების მართვის სხვადასხვა ეტაპზე.
5	მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ კოლხეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა არ აღემატებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმის 5 წლიან ვადას.	შენიშვნა გათვალისწინებულია იხ. დპარაგრაფი 4.
6	ნარჩენების მართვის გეგმაში მოცემული უნდა იქნას ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული კონკრეტული ქმედებები შესრულების ვადების მითითებით. ასევე, წარმოდგენილი უნდა იყოს კონკრეტული ქმედებები ვიზიტორთა მხრიდან ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრევენციის (კონტეინერებით უზრუნველყოფა, საინფორმაციო	აღნიშნული საკითხები განხილულია შემდეგ პარაგრაფებში: 9 და 10.

	დაფა/აბრა და სხვ.) ღონისძიებების შესახებ.	
7	გეგმის პროექტის თანახმად, დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის არსებული პრაქტიკიდან გამომდინარე მშენებლობა-ოპერირების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის ვალდებულება (მათ შორის ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადება და საჭიროების შემთხვევაში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმება) დაეკისრება. ამასთან დაკავშირებით, გაცნობებთ, რომ ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-7 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, ნარჩენების წარმომქმნელი და ნარჩენების მფლობელი ვალდებული არიან, ნარჩენები თავად დაამუშაონ ან შეგროვების, ტრანსპორტირებისა და დამუშავების მიზნით გადასცენ შესაბამისი უფლების მქონე პირებს ამ კოდექსისა და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შესაბამისად.	შენიშვნა გათვალისწინებულია ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადების საკითხი დარეგულირდება სააგენტოს და ინვესტორს/ მშენებელ კომპანიას შორის გაფორმებული შიდა ხელშეკრულების საფუძველზე. ნებისმიერ შემთხვევაში ინდივიდუალური ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება მოხდება სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტო“-ს სახელით.
8	ნარჩენების მართვის კოდექსის და შესაბამისი ევრორეგულაციის თანახმად ნარჩენების მართვა ხორციელდება 4 ძირითადი პრინციპის შესაბამისად: „უსაფრთხოების წინასწარი ზომების მიღების პრინციპი“, „დამბინძურებელი იხდის“ „სიახლოვის პრინციპი“ და „თვითუზრუნველყოფის პრინციპი“. ხოლო, პროექტში მითითებული პრინციპი - კანონმდებლობით განსაზღვრული არ არის.	„გამოგაქვს ის რაც შეგაქვს“ ტერმინი რაიმე პირდაპირ კავშირიში არ არის ნარჩენების მართვის კოდექსის და შესაბამისი ევრორეგულაციის ძირითად პრინციპებთან. ეს ტერმინი ხშირად გხვდება სხვა ანალოგიური ობიექტებისთვის მომზადებულ ნარჩენების მართვის გეგმებში. ტერმინი უბრალოდ მიანიშნებს, რომ ვიზიტორების მიერ მოხდება საკუთარი ნარჩენების გამოტანა და არ მოხდება დაცული ტერიტორიების საზღვრებში ნარჩენების შესაგროვებელი ინფრასტრუქტურის განთავსება.
9	დოკუმენტში წარმოდგენილი უნდა იყოს ნარჩენების კოდები და მათი განთავსების/აღდგენის კოდები	კოლხეთის ეროვნული პარკის ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების კოდები, ასევე განთავსების/აღდგენის კოდები მოცემულია ცხრილებში 6.1.1. და 9.4.1.
10	დოკუმენტში წარმოდგენილი უნდა იყოს იმ სავარაუდო კომპანიების ჩამონათვალი, რომლებსაც გადაეცემა ნარჩენები შემდგომი აღდგენა-განთავსების მიზნით.	შენიშვნა გათვალისწინებულია. იხ. პარაგრაფი 9.4., ცხრილი 9.4.1.